

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN:

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre 9 kor.
Egy óra ... 8 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, június 26.

Huszonöt mandátumot remélnék a románok

A román nemzetiségi párt érthető érdeklődéssel kíséri az új politikai alakulást. Jóelőre meglehetősen mondani, hogy sok bizalommal nincs iránta, ezt kifejezetten hangoztatja is, azonban kétségtelen, hogy a román politikusok csöndben örvendenek a változásnak, mert alapos a meggyőződésük, hogy felvirrad számukra rövidesen a nap, amelyben aktív politikai szerephez juthatnak és súlyos tényezői lehetnek a magyar parlamentnek.

— Ne felejtjük el — mondotta az Aradi Közlöny tudósítójának egy kiváló román politikus, — hogy a román nemzetiségi pártnak egy ízben már igen tekintélyes frakciója volt a magyar parlamentben. A koalíció alatt, ha jól emlékszünk, közel husz mandátummal vonultak be a Házba. Igen tehetséges képviselőket hoztak be: így például Maniu Gyula, Vlád Aurél, Goldis László határozottan a jobb minőségű politikusok közé tartoztak. Ervényszerűen azonban nem igen tudtak, egyrészt azért, mert a nemzetiségi aspirációk egyáltalában nem bontakoztak ki akkor még egész tisztán a magyar közvélemény előtt s másrészt a koalíciós nézetnökség tudvalevőleg oly szigorúan kezelte a házszabályokat, hogy a nemzetiségi képviselőkre azon a címen, hogy ezek ugyanis a háza ellen dolgoznak, belefőjtotta a szót. Belső surlódások is voltak a nemzetiségi pártban s például Lukáciu László, a megszökött hazaáruló, a belényesi képviselő, jóllehet nagy szerepet vitt, erkölcsi dektusaival, ismert kapzsiságaival nem járult hozzá a párt belső konszolidálásához.

Az 1910-iki választások valósággal kasztrálták a román nemzetiségi pártot. Mangra Vazul csatlakozása a munkapárthoz harcot jelentett az intranszigns román politikával szemben. A román nemzetiségi párt ádáz erővel vette bele magát a választási küzdelembe, de rettentően elbukott és legtehetségesebb tagjai maradtak ki a parlamentből. A párt quantité negligible lett a Házban. Egyetlen számottevő tagja, Mihályi Tivadar, akinek Románia felé volt sulya, Pop-Csicsó István jelentéktelen politikus, Vajda Sándornak az emlékezetes versbotrány óta nem jutott sok szerep (csak a háboru elején beszéltek valamit róla) Demján Vazul, a pap-képviselő, magyarul is alig tud, a fogarasi Serbán Miklós pedig azelőtt sem volt

valaki, az erdélyi betörés óta pedig épen jobb róla nem beszélni.

A párt tehát lejárt magát, hét éve csupán kongó deklarációkból él s nagyobb figyelmet csupán akkor keltett maga iránt, amikor Tisza István négy évvel ezelőtt a barátságos politikai kiegyenlítődés kedvéért — igen helyesen — megbécséléseket folytatott a komité tagjaival. Mert ha a párt nem is számít, de a komité élő szerv ma is, még pedig erős demokratikus összetételénél fogva egyes nem képviselő tagoknak sokkal nagyobb súlyuk benne, mint a gyöngé honatyáknak. Akkor a tárgyalások nem vezettek eredményre s a párt a háboru alatt különösen a román betörés óta alig ad életjelt magáról. A román háboru során nem sokat beszélhetett, mert egyes tagjai a pártot és a komitét igen kompromittálták, a szökések és árulások terén a párt elitjéből is akadtak szereplők, ugyanekkor azonban maga a nép rendkívüli hűséget tanusított az állam iránt és a hadseregben a román anyanyelvű tisztek is derekasan teljesítették kötelességüket.

A közeli multnak ilyen vázlatosan megrajzolt képe után visszatérhetünk oda, ahonnan kiindultunk: a román nemzetiségi párt belül csöndes örömmel fogadja a változást. Ne értsen senki félre: nem ezt a kormányt, hanem magát a fordulatot, azt az eshetőséget, hogy mégis szélesebb, tágabb választójogi reform jön, amely alkalmat fog adni arra, hogy a párt a legközelebbi általános választáson újból megerősödjék. A mostani kormány sem testének, sem lelkének nem kell, mert Apponyit gyűlölik a románok az az 1907. évi iskolatörvény miatt s egyébként is tisztában vannak a mai baloldali pártok sovén feltogásával, amely minden alkalommal megnyilatkozott; legutóbb, amikor Juriga Nándor tót képviselőnek nem engedték meg, hogy egy tót citatumot felolvasson s tegnapelőtt, amikor Pop-Csicsó István egyik kijelentése kapcsán tombolt ellene a felháborodás.

Sok reményt fűz a párt a választói jog gyökeres reformjához, amely szerintük tiszta választás esetén legalább 25 mandátumot kell, hogy hozzon nekik.

A román nemzetiségi párt igen iskolázott politikusokból áll, akik a mai helyzettel alaposan ismerősök. A nemzetiségi párt mielőtt valakivel kezel, tudni akarja kivel áll szemben: a

nemzetiségi párt minden embertől, aki demokráciának és szabadgondolkodónak vallja magát, elvárja, hogy a nemzetiségi politika terén a Jaszi Oszkár álláspontját vallja. Ezt pedig a mai kormányzatban (s természetesen a munkapártban sem) sehol nem leli fel, mégis — újból és újból leszögezhetjük — a párt titokban feltétlenül nagyon örül a politikai változásnak és az öt román nemzetiségi képviselő meg fogja szavazni a választójog reformját. Sőt számítanak arra, hogy a munkapártban helyet foglaló román képviselők is együtt tartanak majd ebben a kérdésben velük, kivéve Mangra Vazult, aki akkorra már nem lesz képviselő és Rednik Gábort, aki feltétlenül Tisza István mellé marad, ellenben Getie, Korcan Péter, Man Lajos képviselők voksára a választójog reformjánál számítanak — hogy mire alapítják ezt, nem tudjuk — sőt egyesek még a Siegescuéra is, akitől azt remélik, hogy mint egyetemi tanár és állandó miniszteri megbízott nem fog az új kormány ellen dolgozni, hacsak Apponyi Albert kultuszminiszter jóelőre el nem tekint Siegescu további működésétől a miniszteriumban. A munkapárti Mihályi Péter képviselővel nincsenek tisztában, illetve azt tudják róla, hogy soha nem fuvott az intranszignsokkal egy követ, minthogy az előbb említettek sem vállaltak soha semmiféle közösséget a nemzetiségi párttal.

Fokozódó ágyutüz az orosz fronton.

Budapest, június 25. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcér:

Többi helyen élénk tüzéségi tevékenység. A Narajowkától Zborowig terjedő szakaszon az ellenséges tűz ismét jelentékenyen fokozódott, majd egyes helyeken tervszerűen megállapodott. Brzezanytól északkeletre tüzelésünkkel felgyújtottunk egy ellenséges kötött léghajót.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Változatlan. — A vezérkar főnöke. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Garaszkodni kénytelen az új pénzügyminiszter

(A képviselőház ülése.)

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A képviselőház mai ülésén folytatták az indemnitás vitáját. A mai ülés iránt már nem mutatkozott olyan rendkívüli érdeklődés. — A karzatok nincsenek zsúfolva és tíz óra után a jobb- és baloldali folyosókon nincsen annyi képviselő, mint eddig az új kormány bemutatkozása óta.

Szász Károly elnök fél tizenegykor nyitotta meg az ülést. Jelentette, hogy Ince Domokos napirend előtti felszólalásra kért és kapott engedélyt.

(Erdélyiek káral.)

Ince Domokos: Mult év augusztus 27-én Csikmegyében rendetlet hirdetnek ki, mely szerint mindenki, ki menekülésre gondol és ezért csomagol, nemcsak a hazaárulás vádját vonja magára, hanem pénzbírsággal is sújtatik. E böcs intézkedés után még aznap este a román betörés bekövetkezett.

Igy történt, hogy a vármegye állatállományának egy része a románok kezére került, nagyrésze pedig a menekülésnél pusztult el. Az állatátvételi bizottságok az átadott állatokról nem adtak elismervényt, jól lehet a székelgy gazdák kértek. A tavaszi munkálatok végzésénél a menekült és visszatért lakosság nélkülözött az igazságot és így a földek egy része bevetetlen maradt. A tavaszi vetőmagvakat, nevezetesen a zabot, a hadsereg főparancsnokság parancsára a maximális áron rekvirálták métermázsánként 38—40 koronával és a szegény asszonyoknak azt mondták, hogy vissza fogják kapni. Vissza is kapták, de később 33% kal drágábban. A földművelésügyi minisztériumhoz fordul és kéri, hogy az állatátvételi bizottságokat kötelezze sürgős elszámolásra, hogy gondoskodjon a kedvezményes áron rekvirált és drágábban visszaadott vetőmag árkülönbözetének visszafizetéséről. Sürgősen továbbá a hadiszolgálatot teljesítő székelgy iparosok és mezőgazdák szabadságolását.

Mezőssy Béla földművelésügyi miniszter: Mindnyájan legőszintébb részvétellel viseltetünk azokkal a szomorú eseményekkel szemben, a melyeket a képviselő ur szóvá tett. Ezek sajnálatos tények, a melyeket a hadihelyzet hozott magával. A konkrét panasz, a melyet felhozott, az, hogy az erdélyi menekültek a határszélelről, nevezetesen Csikmegyéből oly gyorsan menekültek el, hogy nem adhatták át marhaállományukat a hadi állatátvételi bizottságnak, mert a hol átadták, ott ki van zárva, hogy a bizottság ki ne fizette volna a békeárát.

Ha előfordult ilyen eset és a képviselő ur mutat olyan elismervényeket, a melyek azt igazolják, hogy a bizottság nem fizette ki az árakat, haladéktalanul intézkedni fogok, hogy az illető gazdák megkapják járandóságukat.

A mi a másik esetet illeti, nem voltam arról informálva, hogy a hadsereg főparancsnokság rekvirálta a vetőmagot, de annyi bizonyos, hogy ha tette, kényszerítő szükségből tette, oly okokból, a melyek előtt mindnyájunknak meg kell hajolni. Azt a panaszt, hogy a Hadi Termény r.-t. maximális áron felül adta a vetőmagot, meg fogom vizsgálni és utasítani fogom a részvénytársaságot, hogy a maximális áron felüli különbözetet izesse vissza, a vevőnek. (Helyeslyés.)

Erdély rekonstrukciójára a szükséges munkásokat rendelkezésre fogjuk bocsájtani. A honvédelmi miniszter ezzel egyben többször érintkeztem.

Szurmay Sándor honvédelmi miniszter egész röviden konstatálni kívánja, hogy Erdély ügyei iránt nemcsak a legnagyobb jóindulattal és szeretettel viselkedik, hanem erővet mindent, amit hatáskörében megtehet Erdély érdekében.

Ezután átmennek a napirendre, az indemnitási törvényjavaslat általános tárgyalására. Radvanszky Antal báró félreértett szavai helyreigazítás címén szólal fel.

(Az indemnitás.)

Sztranyavszky Sándor: Ha a munkapárt is abból indulna ki, hogy az indemnitás meg-

szavazásának a kérdését bizalmi kérdésnek tekintik, akkor nem szavazná meg. A legteljesebb bizalmatlansággal van a kormánnyal szemben.

Hórváth Mihály: Hála a jó Istennek!

Sztranyavszky Sándor: Ha csak azt a munkát néznék, amit Andrássy Gyula a kormány megalakulása előtt kifejtett, az is elég volna a bizalmatlanságra. Mikor Andrássy hó óhajának megfelelően az osztrák parlament összeült, a cseh pártok ott a magyar állam integritása ellen törtek. E gondolatkörbe kapcsolja gróf Batthyány Tivadarnak azt az egyik bécsi lapban megjelent nyilatkozatát, hogy a német hegemoniát meg kell szüntetni Ausztriában. Kérde Batthyányt, hogy milyen álláspontot foglal el a német szövetséggel szemben.

A mi a miniszterelnöknek az esetleges választásokra nézve mondott szavait illeti, ha a kormány provokálja a harcot, a munkapárt azt teljes elszántsággal állja. (Taps a munkapárton.) Utal arra, hogy gróf Apponyi erkölcsi lehetlenségnek mondta azt, hogy a háború alatt új választások legyenek.

Ezután Bendek János szólalt fel. Beszédében kifejtette, hogy mindig azt hangoztatta, hogy a nemzeti függetlenséget csakis demokráciával érhetik el. Azt mondják, hogy a kabinet tagjainak ellenkező a világfelfogása. Ez lehet, hogy igaz, de ne felejtsek el, hogy az 1848-as magyar kormány két vezető tagjának, Kossuth Lajosnak és Széchenyi Istvánnak sem volt egyenlő nézete és mégis együtt dolgoztak. Ugyanez a helyzet a mai kormányban is. Bizzák a népre az ítéletet — mondja a szónok — és ne féljenek a nemzetiségi mustól.

Az elnök tíz perces szünetet ad és a szünet után

Gratz Gasztáv úr. pénzügyminiszter

válaszol Sztranyavszky felszólalására és kijelenti, hogy a választójogban elfoglalt álláspontja feddi a miniszterelnök álláspontját. A legnagyobb bajnak tartaná, ha a háború után sem lenne ez a fontos kérdés érintve. A vita során elhangzott politikai felszólalásokra nem reflektál és ő csak a pénzügyi probléma megoldásával foglalkozik. Ezeket a feladatokat nem lehet pártszempontból bírálni, mert közös nemzeti érdekek ké alakultak ki. Azt hiszi, hogy a pénzügyi társaság egy olyan sziget, amelyen meg kell történni a politikai hullámoknak.

Szükségképpen bizalmi tekintet az ország gazdasági jövője elé, ha mindenki teljesíti a kötelességét.

— A hadikiadások körülbelül 18 millárdra rúgnak már eddig, ehhez járulnak még a szociális kiadások. A hadisegélyek a mai napig elérték a kétmillárdot, ép ezért nem járulhat hozzá amaz indítványhoz, hogy a hadisegélyeket általában emeljék fel.

Ezután a tisztviselők helyzetére tér át. Eddig 296 milliót fordítottak a tisztviselők segítésére, a kormánynak a további segélyhez 65 millió koronára volna szüksége. Amit adnak, az kevés, de többet az ország pénzügyi helyzete miatt nem adhatnak. Külön javaslat foglalkozik a tisztviselők státusz rendezésének kérdésével, a státuszrendezés harminc milliónyi megterhelést jelent az államnak. A munkások helyzetének javítására 1916 végéig 130 és fél milliót fordítottak. A kormány tovább is javítja az állami gyárak munkásainak helyzetét, be kell vállalni azonban, hogy már eddig is végére jutottak annak, amit tehetnek, mert az állami üzemek jövedelmét felemészti a munkások fizetése. Nem szükkeblőség, ha a kormány azt mondja, hogy nem hárva annak, hogy két hónapról két hónapra újabb béremelést adjanak, mert ha továbbá is így haladunk tulajdonképpen ki vágjuk a fát amelynek gyümölcseiből élni kell a munkásságnak.

— Örömmel konstatálja, hogy közigazgatási életünk nagyobb ellentálló képességgel bír, amint azt vártuk volna. Véleménye szerint a háború gazdasági áldozatainak egy részét fiainkra kell áthárítani, mert ők fogják élvezni a háború gyümölcsét. — Az előtűnk fekvő adatokból azt a jogos reményt vonhatjuk le — mondja a pénzügyminiszter — hogy a hatodi,

hadikölcsön nemcsak megközelíti, de felül is mulja az eddigieket. Meg van minden remény arra, hogy helyzetünk a háború után sem fog megrosszabbodni. És itt kénytelen vagyok kitérni a pénzügyi előadó ur expozéjában hangoztatott aggodalmakra. Megnyugtathatok mindenkit, hogy

ama kötelezettségeket, amelyeket az állam a hadikölcsönökből kifolyólag magára vesz, az utolsó fillérig teljesíteni fogja.

— Más lehetőség nincs és képtelenség ellenkezőt mondani. Az előadó rossz szolgálatot tett aggodalmainak hangoztatásával. Hadikölcsönneink kizárólag a belföldön vannak elhelyezve és így az érték fizetendő kamatok is polgáraink zsebébe folynak be. Végül ne felejtjük el, hogy senkinek sincsen nagyobb lotens tőketartaléka és senkinek sincsen több kihasználatlan tőkeforrása, mint Magyarországnak; ha fokozott munkával és észszerű termeléssel fogunk dolgozni, akkor bizonyára elfogjuk tudni viselni a magunkra vállalt terheket. Igen fontos a hadikárokok helyreállítása, az egész ország fogjon össze Erdély felsegítésére. Egymilliárd kell vasuti hálózatunk kibővítésére és 165 milliót óhajunk a tisztviselők fizetés rendezésére fordítani. A háború után takarékoskodni lehet majd a közigazgatás egyszerűsítésével. Ugy hiszi, hogy a jövőt a gazdasági és nem az adópolitikusok döntenek el.

— Természetesen nagy takarékoságra lesz szükség, de szükség lesz befektetésekre is. Az államnak mindenesetre részesedni kell minden tőkekonzentrációban. A fogyasztást meg kell adóztatni, de úgy, hogy a fogyasztó ennek kárát ne lássa. Feltétlenül meg kell valósítani a luxus adót. Meg kell adóztatni elsősorban az ékszereket. Szigorú takarékoságra, erős munkára és bizonyos befektetésekre lesz szükség és akkor nincs okunk a jövőt tulsótét színeken látni. Az indemnitási javaslatot hat hónappal kéri megszavazni.

A pénzügyminiszter beszéde után az ülés négy óráig az elnök felfüggeszti.

A délutáni ülés nagy érdeklődés mellett kezdődött meg. Minden oldalról nagy számmal vonultak fel a képviselők, hogy meghallgassák Tisza István grótot, akitől tudták, hogy délután szólal fel.

Tisza István gróf beszéde

következett ezután, aki első sorban Károlyi Mihály félegyházi beszédével foglalkozott, a miről más helyen írunk.

Foglalkozik ezután a pénzügyminiszter beszédével. A bírák és ügyészek státusz rendezését nem azért ellenkeztek, mintha nem akarnának mindent megadni, ami őket megilleti, de mert igazságtalanság, hogy a többi közszolgálati alkalmazottak közül csakis az írói kart akarják előnyben részesíteni. Ezeket az előnyöket az összes köztisztviselőknek követeli. A kormány eme álláspontjának az a magyarázata, hogy Vázsonyi úgy akarta mutatni, hogy ő a parancsolója, ura és diktátora Magyarországnak.

— A legnagyobb könyelműség lenne, ha a kormány a jelen évben nem lépne elő olyan adójavaslatokkal, amelyek az új bevételi forrásokat biztosítják. Visszatér a miniszterelnök bemutatkozó beszédére. Kifejti, hogy az osztrák parlament tehetetlenül vergődik. Baj, hogy az ügyek élére hivatálnok kormány kerül, amely a magyar kormány részéről fokozott ellenőrzést tesz szükségessé. Magyarország szuverenitását abban kell keresni, hogy más hatalom fölé ne kerekedjék, mások ne majorizálhassanak. Ma a dualizmus mellett két-három állammal kerüfünk szembe. A majorizálás el nem kerülhető. Kéri a miniszterelnököt, hogy jelentse ki, hogy a magyar állam szuverenitását a monarchia keretén belül paritásos viszonyban keresi.

— Reflektál ezután a román felszólalók fejtegetéseire. Hosszasan ismerteti az erdélyi remánság viselkedését a háborúban, majd Sor-

ban Miklós beszédére válaszolva kijelenti, hogy Serbán a román betöréskor kétértelműen viselkedett.

Erőszakkal kellett megakadályozni a románokkal való barátkozásban,

amíg meg nem huzta magát szegényében. Nem kellett volna ezeket elmondania, mert a román nép nagy zöme teljesítette a kötelességét,

de az erdélyi román intelligenciája egy tetemes része vagy megszökött, vagy bujkált a határszéleken.

Olyan jelenségek történtek, amelyek azt mutatják, hogy a román nép könnyen megtéveszthető a hazafiságában. Szigorúan kell a jövőben ellenőrizni a román tanítókat és a lelkeseket is.

Válaszol ezután Vázsonyi Vilmosnak, aki tévesen olvasta fel Metianu metropolitához intézett levelét. Amikor behozta levelének hiteles szövegét az ülésbe nem igazította helyre azt, amivel pedig saját tisztességének is tartozott. Hosszasan ismerteti az erdélyi választási cenzus dolgát.

Attér ezután a választójog kérdésére. Kijelenti, hogy a munkapárt nem ígerte az általános titkos választójogot. Köztudomású, hogy Khuen Héderváry Károly gróffal a munkapárt megalakulásakor nem volt egy véleményen, a választójog kérdésében. Elismeri, hogy az ipari munkások választójoga intencióik ellenére kimaradt a törvényből, de ezt később pótolni akarták.

A választójogot folyton kell javítani, mert az csakis akkor kerülhet le a napirendről, ha már a legszélesebb reformot is megalkották. Meggyőződése, hogy néhány nap alatt megállapodhatnának egy olyan választójogi reformban, amely az ipari munkásságot és a radikális követelményeket más terepen is ki-elégíthetné és hatalmas lépéssel vihetné előre a jogkiterjesztés problémáját. Előreláthatólag ebben a parlamentben nem valósítható meg a miniszterelnök programjában kifejtett reformtervezet, de ha az általa felajánlott reformmal mennek választások elé, akkor már az ipari munkásoknak is meg lesz a választójoguk. — Fejtegeti, hogy a kormány választójoga veszedelem a magyarságra. Azt mondják, Magyarország nem lehet sziget Európában. Eddig sziget volt a műveltség terén és sziget lesz a választójogi radikálizmussal szemben is.

Oriási tappsal és éljenzéssel fogadta a munkapárt vezérének beszédét. Tisza István gróf beszédének végeztével az elnöklő alelnök szünetet rendelt el és ezután Serbán Miklós személyes megtámadás címén igyekezett mosakodni Tisza István gróf vádjai ellen.

Apponyi Albert gróf válaszolt Tisza István grófnak.

Távol áll tőle az a gyerekes törekvés, hogy elődeinek alkotásait felforgassa. Tárcájának legfontosabb feladata a háború alatt tapasztalt veszélyek eltüntetése. A nem magyar ajkúak többsége a harc terepen és itthon is megtette kötelességét, de be kell dagni azokat a forrásokat, amelyekből különösen a román intelligencia hűtlensége fakad. Kijelenti azonban, hogy nem akar agresszív politikát alkalmazni a nemzetiségek ellen. Azonban a tanár és tanítóképzésbe annyira be kell folyni a magyar államnak, hogy a tanárok és a tanítók hazafiatlansága kizárassák. A népiskolai tervezetét készíti és ha adatai készen lesznek azt a Ház elé terjeszti.

Néhány megjegyzést tesz még Tisza István gróf választójogi fejtegetésére. Teljes tudatában van történelmi felelősségének. Azonban ha történelmi felelősséggel jár a választójog kiterjesztését keresztül vinni, nem esékelyebb felelősség megakadályozni. Nem az utcák lármája és a feltűnést kereső politikusok diavágya vetette azt fel, hanem a világtörténelmi és emberi folyamata ez. Ha vannak aggodalmak a demokratikus átalakulás ellen, a nemzet annak leküzdésére elég erősnek tartja. Tisza választójogi törvénye a férfi lakosság felének

adott választójogot, most különbéket akar kötni az ipari munkássággal. A ma tett kompromisszumos ajánlatával nem foglalkozik, mert az igazságtalan és nemzeti szempontból káros. A konzervatívok félszázados uralma alatt egyetlen lépés sem történt a népjogok kiterjesztése érdekében.

A háború után a tömegeknek is beszédjogot kell adni az ország ügyeibe, akik életük és vérük hullásával szereztek meg ehhez való

jogukat. Számot vetve mindennel isten és ember előtt, a történelmi felelősség tudatában aláírom a miniszterelnök választójogi programját. Ez a kormány a választójog kormánya. Ezzel él és ezzel bukik (Oriási éljenzési és taps.)

Tisza István gróf félreértett szavait igazítja helyre. Apponyi gróf félreértette az ipari munkásságra vonatkozó kijelentéseit.

Az ülés ezzel befejeződött legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órakor.

Tisza István az aradi románok hazafiatlanságáról.

Köszönje meg Pop C. István, hogy él.

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Tisza István gróf a képviselőházban ma az indennitás tárgyalásánál igen nagy szabású beszédet mondott, amelyben behatóan foglalkozott a román intelligencia veszedelmes magatartásával a háború alatt. Leplezetlenül az ország elé tárta az aradi román vezetők magatartását is, és azt a legsúlyosabb kritikával illette. E beszédnek azt a szenzációs részét itt adjuk:

A román intelligenciának — mondotta Tisza István gróf — van Aradon egy kis, de annál veszedelmesebb köre, amelynek egyik vezetője Pop C. István ur. Ez a kör irányította a Romanul nevű román újságot is, amely a háború egész ideje alatt olyan magatartást tanusított, amellyel ismételtén kihívta a cenzornak valóban jogosult beavatkozását és végre is arra kényszerítette a kormányt — talán túl hosszú türelme után — hogy ezt a lapot megszüntesse. A lap egyes számai nincsenek nálam kéznél, hanem azok a hivatalos aktáknál vannak, de ha valakit érdekelne, úgy nézze meg a Romanulnak csak azt az egy számát, amely a fellüszesztés okául szolgált és amelyben hét-nyolc kifogásolható; úgy a hazafisági szempontból, a külelenséggel való eljárás szempontjából súlyosan kifogásolható kifejezés található.

— Szenben az entente újból és újból felhangzó rágalmával, hogy ők a monarchia elnyomott nemzetiségeit akarják felszabadítani és így a románokat is fel akarják szabadítani, a román intelligencia körében pártkülömbőség nélkül mozgalom indult meg, mely több száz aláírással ellátott manifesztum megjelenéséhez vezetett, amelyben a román közéletnek vezetői kijelentik, hogy semmiféle felszabadításból nem kérnek, ők hű polgárai voltak eddig mindig a magyar hazának és ezenül is azok akarnak maradni. Ezt a nyilatkozatot aláírta a nacionalista pártnak számos tagja. Azok ellenben, akik ezt a nyilatkozatot nem akarták aláírni, azok ezek a bizonyos aradi urak és köztük Pap C. István ur is.

(Nagy mozgás.) Ez történt a zsarnok Magyarországon.

Egy hang a baloldalon: Hol volt az ügyész?

Tisza István gróf: Aki ezt kérdi, annak fogalma sincs arról, hogy mi az ügyész joga és kötelessége. Ez hazafisági szempontból igen osznya, igen aljas és igen elítélendő cselekmény volt, de a büntető törvénykönyv semmiféle paragrafusa nem illik erre. Eppen ezért ezeket az urakat nem részesíthettük semmiféle büntetőjogi megtorlásban. De az első alkalommal, mikor elég vakmerő volt Pop C. István képviselő ur idejönni és nekünk a románok elnyomatásáról beszélni, az első kötelességem volt ezekre rámutatni és azt mondani, hogy

köszönje meg, hogy élhet, hogy levegőt szívhát közöttünk az az ember,

aki a hazafiság-legelemből követelményeivel szembe merészkedett helyezkedni. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps a Ház minden oldalán.)

Tisztelt Ház — folytatta Tisza István gróf beszédét. — Beszédet hallottunk tegnap Serbán Miklós urtól is. Igazán nem szoktam ilyen dolgokkal foglalkozni. Azonban most azt hiszem, hogy ilyen pillanatokban felre kell tenni bizonyos izlésemre vonatkozó személyes tekinteteket. Serbán ur 1915. év tavaszán és nyarán élénk részt vett abban a mozgalom-

ban, amelynek célja volt román tengerivel el látni Erdély lakosságát. Ezt a mozgalmat nem akadályoztuk meg, csak örülni tudtunk neki. A román kormány előmozdította ezt az eljárást. A legkülönbözőbb uton és módon és a legborzasztóbb úszóval került a román ur Erdélybe. Később aztán megállapítottuk, hogy a vagonoknak egész sorozata, amelyet a román lakosságnak küldöttek Erdélybe, miután tengerivel az erdélyi állomásokra befutottak, onnan elirányították és a tengerit német kereskedőknek adták el. Ez az ügy jelenleg a bíróság előtt fekszik. A kormány ugyanis kénytelen volt az ügyészhez fordulni. Most nem tudom, hogy a képviselő urnak ez a bűnügye milyen stádiumban van, de a képviselő ur a román nép érdekében ilyen mederben igyekezett fraktifikálni közbenjárását.

Serbán Miklós közbeszól: Majd megfelelő. Nem hagyom magamat elijeszteni.

Tisza István gróf: Tudom azt is, hogy milyen nagy erőlködéssel akarta magát kivenni a legutóbbi időig a katonai kötelezettség teljesítése alól. Tudom, hogy a román betöréskor nagyon kétértelmű magatartást tanusított. Tulajdonképpen annak köszönheti, hogy most is itt törvényhozóskodhatik, hogy erőszakkal vették el és akadályozták meg abban, hogy a románokhoz átmenjen. Ha ez még nem történt volna, úgy a képviselő ur is ott lenne, ahol a családja van. (Nagy mozgás.) Ugy gondolom kötelességem volt ezekre az esetekre rámutatni, mert súlyos mulasztás lenne a közérdek ellen ezeket elhallgatni. Meg kellett mutatnom, hogy hogyan néz ki az a magyar zsarnokság és az a magyar elnyomatása a románoknak, amelyek után ezek az urak ide jönnek és tartanak nekünk ilyen beszédeket. (Hosszantartó élénk taps és éljenzés a Ház minden oldalán.)

Lévay Lajos báró közbeszól: Meg kell fosztani őket a mandátumtól. Hazaárulók!

Serbán Miklós: Én nem hagyom magam! Hock János: Kézben volt Tiszának a hatalom, mért nem járt el előbb!

Tisza István gróf: Mindezek az ügyek jelenleg a bíróságok előtt vannak. Addig míg a képviselő ur meghuzta magát szegényében, nem volt szükségem ezekre kiterjeszkednem, de most amikor előállt és szerepet arregált magának, úgy gondolom, kötelességem volt felfedezni ezeket.

Uj doktorok. A budapesti tudomány egyetem jogi karán Kovacsics Gyula polgármesteri fogalmazót az államtudományi államvizsga sikeres letétele után doktorrá avatták. Az ambiciózus, fiatal tisztviselőnek ez az előrehaladása annál örvendetesebb és dicséretesebb, mert a polgármesteri hivatalnak a háború alatt rendkívül megszaporodott teendői oly munkamennyiséget rónak a tisztviselőkre, hogy csak a lelkierők teljes megfeszítése mellett vált lehetővé Kovacsics Gyulának tanulmányai folytatása. Nagy szorgalommal és ambícióval felelt meg a rendkívül szimpatikus ifjú tisztviselő vállalt súlyos kötelezettségeinek. — Ugyancsak most avatta a budapesti tudományegyetem bölcsészeti kara Eissen Gyula tanárjelöltet a filozófia doktorává jólsikerült tudori értekezése és szóbeli vizsgálata alapján.

Jobb a tavalyinál a megyei búzatermés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny tudósítója azzal a kérdéssel, hogy mikor veszi kezdetét Arad megyében az aratás, hogy milyének a termés kilátások és hogyan hajják végre a termés lefoglalásáról szóló legutóbbi kormányrendeletet, a legilletékesebb helyre, Meisner Ernő gazdasági felügyelőhöz fordult, aki kérdéseinkre a következőket volt szíves mondani:

— Az egész megyében nagyban folynak a munkák az aratási munkák elkészítésére. A tartós szárazság következtében az aratás mihamarabb megkezdődik, sőt az egyes termények aratása már is megkezdődött. Így az őszi árpa aratása már kezdetét vette, mindjárt ezután a rozs, kétszeres és buza aratás fog megkezdődni. Utoljára marad természetesen a zab.

Arad megyében a termés kilátások így festenek: A buza, rozs, kétszeres és az őszi árpa elég jól áll. A tavaszi árpa és a zabról azonban ez már nem mondható. Ez a két utóbbi, sajnos, nagyon gyenge. A tengeri legnagyobb részt silány. Esetleg egy tartósabb és kiadós eső a tengerit és egyáltalán a kapás növényeket megjavíthatja. Mindenesetre bátran lehet mondani, hogy búzában, rozsban és őszi árpában az idei termés valamivel jobbnak ígérkezik a tavalyinál.

Az aratás munkáinak sikeres elvégzése érdekében Dálnoki Nagy Lajos alispán minden lehetséges intézkedést megtett. Idejében gondoskodott a szükséges munkaerőről, amely részint katonai munkásokból, szabadságosokból, legyőkből kerül ki. Így az aratás előreláthatólag zavartalanul, minden legkisebb incidens nélkül fog lefolyni. Késleltetné az aratást az a körülmény, ha a májusban elmaradt hetes esőzések az aratás idejére következének be.

A napokban kiadott kormányrendelet tudvalevőleg úgy intézkedik, hogy a termés lefoglalása már a cséplés alkalmával megtörténjék és hogy az átvétel is akkor történjék meg. E célból a vármegye alispánja több bizottságot fog kinevezni, hogy az átvételt még a cséplés ideje alatt hajtsák végre. Az átvéző bizottságok tagjai a közigazgatási tisztviselőkon kívül a Haditermény-Részvénytársaság egy bizományosából és a segédszemélyzetből fog állni. Ez a bizottság fogja megállapítani, hogy a termelő mennyi terményt tarthat vissza saját házi és gazdasági szükségletének fedezésére és ezt a mennyiséget a bizottság mindjárt fel is o'dja. Az átvétel pillanatában a bizottság a lefoglalt termény értékét is kifizeti.

Az aradi gabonakereskedők — a Hadi Termény r.-t. bizományosai — ma délután a kereskedelmi és iparkamara üléstermében értekezletet tartottak, melynek tárgya az idei termés zár alá vétele tárgyában kiadott miniszteri rendeletnek az új termés átvételéről, s ebben a bizományosok szerepéről szóló intézkedések voltak. Az értekezlet kimondta, hogy sem az állam és a közellátás érdekeivel, sem az igazságossággal nem férne össze, ha a bizományosok kerületi beosztása akként történne, hogy az e téren már eddig is működött helybeli kereskedők rovására idegen bizományosok kapnának megbízást a termések átvételére. Az értekezlet elhatározta, hogy ez irányban az egész kamarai kerület érdekeltiségek bevonásával mozgalmat indít. E mozgalom sikerét biztosítja az a körülmény is, hogy az aradi bizományosok a rayonizásnak ez egyedül helyes és igazságos módja mellett az idei termés-eredmények átvételénél az összes hely-

beli gabonakereskedőket foglalkoztatni tudnák, ami bizonyára nem történhetne meg, ha a helyi megbízható és bevált kereskedő cégek mellőzésével idegen társaságok kapnának megbízást a kamarai kerület termésének átvételére. Az értekezleten résztvettek: Goldschmidt Sándor, Kornis Zsigmond, Faragó Rezső, Nemess Géza, Steiner Ferenc, Varjassy Lajos dr. és Zima Tibor.

Mezőssy Béla földmívelési miniszternek ama nyilatkozata, hogy a termés értékesítésénél nem fogja a bizományosok körzeti beosztásának rendszerét megtartani, az érdekelték bizonyos köreikben elsősorban az áruosztályokkal rendelkező nagybankok és nagy gabonakereskedők között erős visszatetszést keltett. Ezek az Omkében szerdára összehívott gyűlésen akarnak megszólalni, hogy Mezőssyvel szemben a rayonizációt tartják helyénvalónak. Ezzel szemben a kiskereskedők nagy tömege ragaszkodik Mezőssy tervéhez és azt mondja, hogy az Omkében szervezett mozgalom nem fedi a magyar kereskedők nagy többségének álláspontját. A nagy tőkét ismerve, azt tartják, hogy Mezőssynek nem szabad engednie a hatalmas kisebbsége befolyásának.

Elénk harci tevékenység a Kárpátokban.

Berlin, június 25. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér:

Rupprecht bajor trónörökös hadcsoportja:

A Dürenak szakaszán és az Iser és Lys között tegnap délután fokozódott a tüzharc, amely belenyúlt az éjszakába. A Labbasse csatornától a Serape déli partjáiig szintén élénkebb volt a harci tevékenység, mint az előző napokban. Délelőtt a Soucher pataktól északra a fensztrási úttól keletre, meghiusultak az angol előretörések. Este az ellenség megismételte támadásait. Az angolok a tenger és a Somme között több más helyen is hiába kísérelték meg kis osztagokkal, hogy árkaikba behatoljanak.

A német trónörökös hadcsoportja:

A franciák kétszer támadták meg Wauxaillon-nál az általunk röviddel ezelőtt elfoglalt és megtartott állásokat, mindkét támadásuk eredménytelen maradt, a nyílt területen előre haladó rohamhullámok tüzünkben súlyos veszteségeket szenvedtek. A tüzharc tevékenység ezen a harci területen kívül Aiflesnél Craonnetől keletre, a Suippotól nyugatra, Ripontnál és a Maas balpartján is élénkebb volt.

Abrecht württembergi herceg vezértábornagy hadcsoportja:

Nagyobb harci események nem voltak.

Tegnap nyolc ellenséges repülőgépet és három kötött léghajót lőtünk le.

Keleti harctér:

Heves tüzelés csak a Stripa mentén és a Zlota-Lipa és a Narajovka között volt. Rohamcsapatunk itt foglyokat hoztak magukkal az orosz árkokból. A Kárpátokban Kirlibabától északra a harci tevékenység a szokottnál élénkebb volt.

Macedóniai harctér:

A Doiran-tónál és a Struma síkságon angol harc osztagok és bolgár őrsök között többször összeütközésre került a sor. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Zárás előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy nap még s aztán a hatodik hadikölcsön jegyzési íveilezárultak, hogy helyet adjanak, bizalommal várjuk, hogy amint kezdettől a legmesszebbmenő igények kielégítésével folyik az akció, a számonvételből kikerülő végösszeg hasonlóképpen közmegelegedéssel fog találkozni, kivéve természetesen ellenségeinket, akiknek anyagi kimerülésünkbe vetett s már egyedül álló reménye annál mélyebben fog megrendülni, minél nagyobbra segítettük ennek a döntő jelentőségű hadikölcsönnek az eredményét.

Bár hiszen szigorúan véve csak hazafias kötelességteljesítéséről volt és van szó, a hadikölcsön akciójának ebben az utolsó stádiumában még sem lehet eléggé meleg elismeréssel emlékezni arról az országszerte, a társadalom valamennyi rétegében megnyilvánult általános odaadásról, mellyel a magyar nemzet összességében a hadikölcsön ügyét fölkarolta, valóságosan a magáévá tette és szorgalmasan révbe jutását propagálta. Mindenki átértette és megértette, hogy háborunknak a sulypontja a hadikölcsön akciója alatt közénk, a front mögé helyezkedett s ezt a döntő ütközetet mi idehaza ugyanazzal az áldozatkészséggel s erőnknek a végtelékig való megtesztelésével vívjuk meg, mint fiatalok a maguk véres, diadalmas küzdelmeiket.

A nemzet egészének ez a csodálatos magatartása jogot ad ama várakozásra, hogy az aláírásnak még hátralévő utolsó napjai nem fognak nyom nélkül elmúlni. Többi még sokat lehet a hadikölcsön érdekében a legutolsó órában is, minthogy fájdalom, még akadnak eleget, akik akár okkal, akár mondván csinált ürügy címén kivonták magukat kötelességük teljesítése alól. Hátrítsuk el ezeket az okokat, tépjük szét ezeket az ürügyeket s a hadikölcsön eredményének ez uton elérhető gyarapításával olyan szolgálatot teszünk a hazának, mely mellett a vele járó s már csak ideig-óráig tartó fáradtság számba sem jöhet.

Aradon ma a következők jegyezték: A Polgári Takarékpénztárnál alábbi jegyzéseket eszközölték: Horváth Polyák Lajos 200, Müller Ottó 100, Kornis József Arad-tanya 1700, Russ János Kovászi 5000, Megyeri Ferenc 1000, Verba Juliána Nagyiratos 3500, Lajos Imre 500, Bunta Rebeka 800, Bereczky János 10.000, Szerény Sándor nagyhatalmú gyűző második gyűjtése 3700, Sármezey Antal huszárhadnagy 2500, Benedek Géza huszárhadnagy 2500 korona. Összes mai jegyzés: 31.500 korona.

IRODALOM ES MŰVESZET.

* Világkönyvtár. E gyűjtemény most megjelent legújabb kötete: Bernard Shaw műve: Ember és felsőbbrendű ember. — Komédia és filozófia — fordította és bevezetéssel ellátta Hevesi Sándor. — Komédia és filozófia — melynek fele szindarab, fele tanulmány és aforizma s mely a maga szerves egészében a ma társadalom éles kritikája. Hevesi Sándor művészi fordítása az eredetinek minden szépségét kitünteti. — A terjedelmes könyv füzve 1 K 90 f, kötve 2 K 60 f-ért minden könyvkereskedésben és vasuti állomáson kapható.

Hentschel Károly mérnök érdekes panasza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A háború Aradra sodort a béke idején Angliában élt magántisztviselőt, aki most házában teljesít katonai szolgálatot. Hentschel Károly, az egyik aradi kórházban fekszik súlyosan megsebesülve és testi baján kívül még a következő érdekes viszontagságairól panaszkodott az Aradi Közlöny munkatársának.

— Azt hiszem, hogy az én különös esetem páratlan ennek a háborúnak a történetében és azt bizonyítja, hogy a törvények rideg betűk szerinti magyarázata mennyi bajt és nehézséget okoznak az élet és a viszonyok által amugy is eléggé sújtott embernek.

— A feleségem, aki most Drezdában van, angol születésű, Londonban ismerkedtem meg vele, ahol én egy gyárnál voltam, mint a bécsi műgyémről alig kikerült fiatal mérnök alkalmazásában. A háború kitörése előtt másfél esztendővel nőtültem meg, mint osztrák állampolgár. Az volt a tervem, hogy néhány évig praktizálok az említett gyárban, aztán visszatérek szülővárosomba, Bécsbe és önállósítom magamat. A feleségem a házasság következtében szintén osztrák alattvaló lett. Az asszonynak Angliában birtoka van, Newmarket mellett, amely megér körülbelül háromszázezer koronát. A birtok teljesen tehermentes és bérbe van adva. Évente kilencczezer korona bért kapott, amelyet április 1-én és október 1-én fizetett ki a bérlő. Háztartásunkat a feleségem jövedelme fedezte, mert én mint kezdő ember és mint külföldi, Angliában bizony nem kaptam valami nagy fizetést s mindössze havi háromszázötven-négyszáz korona jövedelemem volt. Fizetésemnek nagyobb részét ugyan átadtam mindig a feleségemnek, de ez nem volt elégséges szükségleteink fedezésére.

— Mielőtt Anglia a monarchiával háborúba keveredett volna, családommal együtt menekültünk Angliából. 1914. októberében érünk Bécsbe, hol azonnal katonai szolgálatra jelentkeztem. Mikor megtörtént Anglia hadüzenete, az angol kormány megtiltotta az angol alattvalóknak, hogy idegen, illetve ellenséges államok polgárainak fizetéseket teljesítsenek. A feleségem már 1914. október elsején sem kapta meg az esedékes bérösszeget és későbbben sem jutott a pénzéhez. Én a haretérre kerültem s mint-hogy szegény szülők gyermeke vagyok, aki a magam erejéből tartottam el magamat diák körökben, nem tudtam annyit gyűjteni, hogy szükség esetén a családomat támogatni tudjam. A feleségem, minthogy a szükség kopogtatott az ajtaján, Bécs város hadsegélyező bizottságához fordult támogatásért, de ott elutasították azzal az indoklással, hogy a békében sem én tartottam el őtet, hisz hadbavonulásomig nem az én jövedelememtől függött az, hogy milyen életmodot folytattunk és ezért az én katonáskodásom ezen nem változtatható.

— A feleségem ekkor Bécs város tanácsát kereste meg, de itt elutasították és ezt az elutasító végzést megpanaszolta a közigazgatási bírósághoz. A panaszban elmondotta az ügyvédünk, hogy az a körülmény, hogy a háború kitörése és az én aktív katonai szolgálatom előtt feleségemnek meg volt a saját jövedelme, nem érinti a férj ama törvényes köteleességét, amely családja eltartására utalja. Az általam által biztosított segélyt nem lehet megvonni azért, mert esetleg más, magántervezetű jövedelmi forrás is van, pláne akkor, ha ez a jövedelem olyan pótlás a szükségletek fedezésénél, amelyet valaki önkéntesen felajánlott és bármikor megszüntethet.

— A közigazgatási bíróság a panaszt, mint

alaptalan elutasította. Tessék elolvasni itt van nálam a bécsi legfőbb törvényszéknek a határozata és ha indoklása után tárgyilagos szemmel méltóztatik majd az én helyzetemet megítélni, akkor nekem fog igazat adni, aki azt mondom, hogy ez az az eset, amikor a törvény betűjén tülemelkedve annak szellemét kell alkalmazni.

— A legfelsőbb osztrák bíróság azzal indokolja elutasító határozatát, hogy a házastársak közös háztartását, a panaszló Hentschelné asszony és gyermekeinek eltartását nem a férj munkakereslete, hanem az asszony jövedelme fedezte és a bíróság, mikor azt mérlegelte vajjon van-e joga a panaszlónak az állami segélyre, nem azt vizsgálta, hogy a férj milyen mértékben teljesítette családjával szemben köteleességét, hanem a tényleges viszonyokat nézte. Az a jövedelem, amelyet Hentschelné asszony a háború kitöréséig, illetve férje bevonulásáig birtokából élvezett, nem pótlék a háztartás szempontjából, tehát nem olyan természetű hozzájárulás, amilyenről a törvény beszél és amelyről azt mondja, hogy az bármikor megszüntethető lévén, tehát aki ilyenre rendelkezik az államsegélyre igényt tarthat. Nem volt figyelembe vehető az az érv sem, hogy a panaszos nem kapja meg birtokának haszonbérét, mert Angliával hadiállapotban vagyunk, mert ez a körülmény nem áll okozati összefüggésben férje behívásával katonai szolgálatra. Egyedül a háborús állapot akadályozza meg azt, hogy az őt megillető jövedelemnek birtokába jusson és hogy ez most megszűnt, arról a férj, aki polgári köteleességét teljesíti, nem tehet.

EGYESULETI ÉLET.

Alapítvány Zita királyné nevére.

Az Aradi Izraelita Kiházasító Egylet jubiláris közgyűlése.

Az egyleti tagok szokatlan érdeklődése mellett tartotta vasárnap délelőtt az Aradi Izraelita Kiházasító Egylet félszázados tennállása alkalmából évi rendes közgyűlést. A közgyűlés az alkalommal meleg ünnepeltetésben részesítette az egylet érdemekben gazdag ősz elnökét Kohn S. N.-t.

Az elnök üdvözölve a megjelenteket a jegyzőkönyv vezetésére Lakatos Aladár titkárt, annak hitelesítésére Frankl S. József, dr. Groszmann Jakabot és Weisz Dávidot kérte fel. Egyben a közgyűlés tovább vezetését Farago Rezsőre ruházta.

Farago Rezső beszédében utalt arra, hogy a mai idők nem alkalmasak ünneplésre, de azért nem szabad nyom nélkül elmenni az egylet történetében az oly jelentős dátum mellett. Méltatta az egylet alapítóinak érdemét és nagyszerű szavakkal válaszolt a mostani vezetőség munkásságát. Kegyeletes szavakkal emlékezett meg Goldschmidt Miksa alelnök elhunytáról, kinek emléké a közgyűlés jegyzőkönyvében megörökítette. Végül üdvözölte az aradi izr. hitközség képviselőjében megjelent Nemes Zsigmond dr. orsz. képviselőt, az aradi izr. nőegylet képviselőjében megjelent Eles Arminné elnököt és Szabó Albertné pénztárnoknőt, továbbá az izr. jótékony egylet, az izr. szentegylet és az izraelita koma-egylet kiküldöttjeit.

Nemes Zsigmond dr. orsz. képviselő, mint az aradi izr. hitközség elnöke meleg szavakkal üdvözölte az egyletet félszázados tennállása alkalmából és színes szavakkal méltatta annak munkásságát. Pick Ernő az aradi zsidó szentegylet, Hegyi Albert az izr. jótékony-egylet, Fekete Jakab az aradi koma-egylet, Eles Arminné pedig az izr. nőegylet nevében üdvözölték az egyesületet.

Lakatos Aladár titkár az évi jelentést és zárószámadásokat terjesztette be és egyben rö-

vid visszapillantást vetett az egylet működésére. A beterjesztett felmentéseket a közgyűlés egyhangulag tudomásul veszi.

Farago Rezső a választmány megbízásából indítványt tett, hogy az egylet alapítókéjéből 10,000 korona hasítottassék ki és az külön, mint „Zita királyné kiházasítási alap” kezeltesse oly rendeltetéssel, hogy annak évi kamatai elsősorban hadbavonult leányának vagy hozzátartozójának, illetve hátramaradottjának adassanak ki hozomány gyanánt. — Az indítványt a közgyűlés nagy lelkesedéssel fogadta el.

A tisztújítás során Kneffel Lajos számvizsgáló biz. tag jellemzően mutatott rá azon munkásságra, melyet a vezetőség Kohn S. N. elnökkel az élen kitejtett. Indítványára a lelépő tisztikart egyhangulag újra megválasztották, a megüresedett alelnöki tisztséget Farago Rezsővel, két val. tagsági helyet pedig Pick Ernővel és ii. Weisz Mórral töltötték be.

Elnök az ülés bezárásával kapcsolatosan jelentette, hogy Nemes Zsigmond dr. 50 koronás adományt a pártoló tagok sorába lépett, amit a közgyűlés lelkesedéssel vett tudomásul.

Vázsonyi Vilmost üdvözli az aradi ügyvédi kamara.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi ügyvédi kamara tegnap tartotta meg Paretz Béla dr. kamarai elnök elnöklésével alelnök választóközgyűlést, amelyet egyszer már összehívtak, de határozatképtelenség miatt el kellett halasztani.

Napirend előtt Schütz Henrik dr. a kamara titkára szólalt fel és indítványozta, hogy abból az orvendetes alkalomból, hogy Magyarország igazságügyminiszteri székebe ügyvédet nevezett ki a király, ami minden ügyvédet politikai pártállásra való tekintet nélkül, büszkeséggel és örömmel tölt el, az aradi kamara üdvözölje Vázsonyi Vilmost.

Hertész Miksa dr. kijelentette, hogy azért csatlakozik az indítványhoz, mert Vázsonyi a demokratikus politikának a képviselője.

Paretz Béla dr. elnök azt fejtette, hogy a demokrácia jelent politikai hitvallást, de jelent társadalmi felfogást is. Az első szempontból nem foglalkozhatik a kérdéssel, mert a törvény az ügyvédi kamarákat eltiltja a politizálástól. Mint társadalmi felfogást azonban az ügyvédség mindig vallotta a demokráciát, mert az volt mindig a törekvése, hogy a szegény és kis ember ép úgy megtalálja az igazságot, mint a gazdag és hatalmas s a jog egyenlőségért küzdő ügyvédség demokratikus felfogásáról tett mindig tanúbizonyságot. Az új igazságügyminiszter mint ügyvéd bizonyára még jobban át fogja érezni azokat a bajokat, amelyek a világháborúból kifolyólag a magyar ügyvédekre zúdultak és éppen azért mert közülnk való, bizonyára majd ő siet azokat legelső sorban orvosolni. A háborúból hazatérő ügyvéd iródtáját siralmas állapotban fogja találni és újra a kezdet nehézségének ezer bajával kell megküzdeni. Az ügyvédi kar szociális helyzetének javítása tehát egy olyan égető társadalmi kérdés, amelynek megértését éppen annál a miniszternél tételezhetjük fel és remélhetjük, aki maga is ügyvéd volt. Eppen ezért tőle várhatjuk, hogy a bajok orvoslásánál segítségünkre lesz és melegen felkarolja az ilyen irányba már megindult akciót. A maga részéről is kéri az elhangzott indítvány elfogadását. A közgyűlés kimondotta, hogy Vázsonyi Vilmos igazságügyminisztert üdvözli.

Átérve a napirend tárgyalására a közgyűlés egyhangulag alelnöki választotta Bogdan Virgil dr. aradi ügyvédet.

Az „ARADI KÖZLÖNY”

ma a kora reggeli órákban kapható minden nagyobb papírkereskedésben és donanytösdében

Drágaköves luxus.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Hegedűs Loránt országgyűlési képviselő, a parlament pénzügyi bizottságának előadója tegnapielőtti feltűnést keltező beszédében mutatott rá arra a mind szélesebb körben elharapódzott áramlatra, amely az utóbbi időben az intelligens osztályok körében tapasztalható. Elmondta, hogy a háboruban meggazdagodott családok horribilis vagyont költenek ékszerekre, drágakövekre, luxus cikkekre, ahelyett, hogy gazdaságosabb módon fektetnék be vagyontjukat. Felemlítette, hogy pénzünk értékének csökkenését ez a körülmény is előidézi és példaképpen hozta fel a német uralkodó család tagjait, akik külföldre mentek családi ékszereiket eladni, mert ezzel elősegítették a német pénzt, a márka értékének emelkedését. Azt javasolta, hogy az ékszerekre, a fényűzési cikkekre az állam minél nagyobb adót vessen ki, mert aki drága ékszereket tud vásárolni, az fokozottabb mértékben kell, hogy részesüljön az állam teherviselésében.

Aradon is napról-napra hallani olyan eseteket, hogy ékszerekért horribilis pénzt adnak egyes családok. A hirtelen meggazdagodott familiák nem tartják elég megfelelőnek, ha bankokban helyezik el pénzüket, ezek házakat, földeket és ékszereket vásárolnak, mert az ékszerbe fektetett tőke kamatairól is könnyen lemondhatnak. Tudniillik e tőke kamatai nélkül is gondmentesen megtudnak élni. Az utóbbi napokban két érdekes ékszervásárlási esetről hallottunk. Egy aradi kereskedő a napokban jött haza Ausztriából és magával hozott egy szép gyémántköves gyűrűt, amelyet saját állítása szerint ötezernyolcszáz koronáért vásárolt. A kávéházban mutogatni kezdte a csinosan kidolgozott ékszert, amelyet meglátott egy aradi ruhakereskedő, aki a háboruban bizonyára jó üzleteket kötött.

— Mennyiért adná el ezt a gyűrűt? — kérdezte.

— Nyolcezer korona az ára, — felelte a másik.

Rövid alkudozás után megkötötték az üzletet: a ruhakereskedő hétezer koronáért megvette a gyémántköves gyűrűt. A gyűrű volt tulajdonosa örült az üzletnek, mert szép összeget nyert egy nap alatt, viszont a ruhakereskedő is mosolygó arcot öltött, mert saját kijelentése szerint egy héten belül legalább tízezer koronáért fog tudni a drága portékán.

A másik eset a következő: Néhány évvel ezelőtt Aradon ékszerüzlete volt egy ismert férfinak, aki jelenleg Budapesten tartózkodik. Az Aradról való elköltözése évében három pár gyémánt függőt adott el az egyik aradi ur családnak, összesen hétezer koronáért.

Az ékszerész visszaemlékezett arra, hogy milyen csodaszép fazonjuk volt a függőknek és elhatározta, hogy megpróbálja azokat visszaszerezni, mert most nagy az ára az ilyen, női hiúságot legyezgető ékszernek. Úzleti ügyben átutazott Aradon és ezt az alkalmat felhasználva kiszállt, s felkereste az ur családot. A három pár függő még megvolt és az ékszerész kijelentette, hogy hajlandó azokért négyszeres árat, tehát huszonnyolcezer koronáért fizetni. A család tagjai azonban nem fogadták el az ajánlatot, mert nincs szükségük a négyszeres haszonra.

A következő esemény nem ékszer körül, azonban magában hordja a könnyű pénzszerezés kritériumait. A Fábán-utcában lévő egyik házat negyvenezer koronáért eladták rövid idővel ezelőtt. Az új tulajdonos huszon-egy ezer koronát épített be a házba, amelyben

most szép nagy modern lakás van. Az egész házat kiakarja bérelni Arad egyik legnagyobb fizetésű főtisztviselője és már hajlandó volna a lakásért évenként ötezer korona bért fizetni, azonban az új tulajdonos még ennyiért sem adja ki. Többet akar érte. Hogy miért? Arra a ház új tulajdonosának válasza a következő:

— Igaz ugyan, hogy a ház nekem csak hatvanegyezer koronában van, azonban ez a ház most legalább százötvenezer koronát ér és én ennek az összegnek 5%-os kamatát szeretném lakber gyanánt kifizetni.

György angol király „gyászolja” Rothschild Lipótot.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rothschild Lipót halála alkalmából a közvélemény igen sokat foglalkozik eme pénzügyi történetével. Érdekes háborús körülmény, hogy az angol kormány most hogy hátlát lerója Anglia eme nagy bankárja iránt, hivatalosan közbe tette mindazokat a pénzügyi transzaktókat, amelyeket a Rothschild cég közvetítésével bonyolított le Anglián. Az angol közvélemény csodálkozva fogadta ezt a szokatlan módját az elismerésnek, azonban ennek az a magyarázata, hogy a suezai csatorna részvények árfolyama a német tengeralfutárók sikeres működése következtében tetemesen lecsökkent és nagy nygtalanság uralkodik az angol tőkések világában. A kormánynak az az ötlete támadt, hogy a lord halálát felhasználja annak illusztrálására, hogy milyen óriási jövedelmek voltak már az államnak ezekből a részvényekből, amelyeknek megszerzését a világhírű bankcégnek köszönheti és minthogy ezzel az alkalmattal az angol zsidóságnak is port bonthat a szemébe, szakított az eddigi tradícióval és noha Rothschild lord nem volt az angol felső ház tagja, — mert az 1915-ben elhalt öregebb lord foglalt helyet a peerek között, — mégis megkapta Lipót lord is a hivatalos életrajzot.

Év százados szokás ugyanis, hogyha egy felsőházi tag meghal, akkor az angol kormány hivatalosan megírattja, illetve közzéteteti a családnak történetét. A hivatalos lap első oldalán megjelenő nekrológ a következő szavakkal szokott kezdődni:

— *Ótala az angol király gyászolja unokatestvérét.*

Tudniillik minden peer az angol király unokatestvére. Az angol kormány a hasznosat a kellemessel egybekapcsolva a következőket írta a Rothschild családról:

— Leopold de Rothschild (a francia de köztiszt eme financ dinasztia londoni ága magtartotta) Lionel Náthán de Rothschild báró és Charlottának, Charles de Rothschild báró leányának második fia, 1845-ben született és most 72 éves korában tért meg őseihez. Cambridgében, a Trinité Collegében nevelkedett, és az egyetem befejezése után belépett a híres St. Brithins Lane házba, ahol alkalmat talált arra, hogy bizonyosságot tegyen ama képességeiről, hogy nagyarányú pénzügyi ügyleteket tud lebonyolítani. Lord Rothschild a két év előtt elhalt családtag volt ugyan a cég tulajdonosa, de Leopold lord áldásos szereplését is halálával említi Anglia története.

— A Rothschild ház megalapítója az 1743-ban a Majna melletti Frankfurtban született Rothschild Májor Amshel volt. A londoni házat Rothschild Náthán Májor 1797-ben alapította, amikor Londonban költözött és a Szent Helena téren nyitotta meg üzletét N

M. Rothschild and Sons néven. 1810-ben az üzlet áthelyeztetett Newcourtra, ahol Náthán Májor Rothschild az akkor korszakos magas sárga kilenvenhat font sterling házbért fizetett.

— A londoni ház sikere az biztosította, hogy Náthán Májor Rothschild életre léptette és az akkori technika minden eszközzel fejlesztette a magán curir szolgáltatást, amely lehetővé tette a cégnek, hogy a világon legelsőnek értesüljön minden fontos eseményről. Tény az, hogy ez a cég már reggel öt órákor értesült arról, hogy Napoleon megérkezett a szigetéről, míg Londonban csak a késő esti órákban vált ez köztudomásává. Tény az is, hogy a watterlói győzelemnek híre hirtelen érkezővel hamarabb érkezett meg napvilágra a bankpalotába, mint Percy Örnagy, aki a watterlói tábornok sürgönyét hozta az angol kormányhoz.

— Bizonyos, hogy Rothschildnak a nagy részéről gyorsan eljuttatta értesülést az angol kormánynak, csakhamar ennek teljes bizalmát élvezte. És mikor 1810-ben majdnem ugyanabban a hónapban elköltözött az ottkor seréből a boldog emlékeztető Sir Francis Baring és Abrahám Goldsmid, Náthán Májor Rothschild lett a londoni pénzpiac legtisztelendőbb fejedelme. Az ő közvetítésével tudott Anglia 1812—1815 években több mint tizenöt millió font sterlinget a kontinensre szállítani. Ez a pénzügyi szolgáltatás és ennek fejlesztése érlelték meg Náthán Májor Rothschildban azt a tervet, hogy lehetőleg Európa minden fővárosában ennek az igaz tisztelt családnak egy-egy tagja letelepedjék. James Rothschild 1812-ben Párisba ment és óriási szolgálatot tett hazájának azáltal, hogy ott a legnagyobb titokban francia érpénzt tudott gyűjteni és elvitte juttatni Wellington tábornoknak, aki ekkor dél-Franciaországban nyomult előre, Rothschild Salamón 1815-ben Berlinbe költözött, míg Charles Rothschild 1821-ben megalapította a nápolyi házat.

— Semmisem bizonyítja jobban, hogy mennyire emelkedett eme nagy tiszteletreméltó cég ereje és mennyire vált hasznossá hazájának, mint az a körülmény, hogy atyja halála után 1830-ban Lionel de Rothschild átvette a bankház vezetését, rövid idő alatt tízezer font állami kölcsönt bonyolított le. Rendezte az Egyesült Államok nemzeti kölcsönét, rendezte Ausztria pénzügyeit és a párisi házzal együtt finanszírozta a francia északi vasút építését. Ez a ház tette lehetővé annak idején hogy a mi nagyszövetségesünk Franciaország könnyen tudta 1871-ben magára vállalni öt milliárd frank hadiságot. Németországnak kifizetnie. Ebben az esztendőben a londoni ház használt kölcsönt bonyolított le.

— Azonban a ház történetének legfontosabb fejezetéhez tartozik az, hogy négy millió font sterling előleget nyújtott az angol kormánynak, mielőtt lehetővé tette hogy Ismael egyiptomi kedve birtokában lévő Suez-csatorna részvényeket megvásárolhassák. Lionel báró irodájában ült amikor a nagy és felejthetetlen emlékü Disraeli miniszterelnök megajánlta Mr. Corry — a későbbi Norton lord — bejelentette magát. Jelentette a bárónak, hogy a Foreign Office (Angol külügyminisztérium. A szerk.) éppen most kapott hírt arról, hogy az angol kormány megvehetné a Suez-csatorna részvények felét ha rögtön kitudna fizetni négy millió font sterlinget a súlyosan eladósodott alkirály kezéhez. Az angol parlament nem volt együtt, úgy nagy és boldog emlékü Disraeli miniszterelnök nem kérhette meg a Bank of England-ot, hogy nyújtson előleget. A nagy joint-stocks banks egyikehez sem fordulhatott a nagy és boldog an-

lékü Disraeli miniszterelnök, mert a legnagyobb titokban kellett lebonyolítani ezt a fontos államügyet. Félni kellett ugyanis attól, hogy a francia kormány, amely már a részvények egyik felének birtokosa volt, tudomást szerezhetett volna arról, hogy a részvények megvehetők és kinyújtotta volna utána kezét. Másnap már a Times jelenthette, hogy Nathán Majer Rothschild and Sons urak rendelkezésére bocsátották Ismael egyiptomi kedvénék a négy

millió font sterlinget és ennek következtében az angol kormány a Suez-csatorna részvények birtokosává lett.

Husz éven át évente kétszáz ezer font sterling jövedelme volt az angol kormánynak a Suez-csatorna részvényekből. A tiszteletreméltó bankház által előlegezett négy millió font sterling gazdagon jövedelmezett és a részvények árfolyamértéke elérte a huszonhárom millió fontot.

Kemény Bertalan nyugalomban.

Péterffy Antal az államépítészeti hivatal új főnöke.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Kemény Bertalan műszaki főtanácsost az aradi államépítészeti hivatal főnökét, a kereskedelmi miniszter, saját kérelmére felmentette állásától és utódjául Péterffy Antal főmérnököt nevezte ki.

Ugy a hivatalos körök mint Arad előkelő társadalmi sajnálattal látja távozni Kemény Bertalant Aradról, ahol ama néhány esztendő működés közbe, amelyet a város és vármegye közlekedési viszonyainak megújításában kifejtett mindenütt nemes emberi tulajdonával, puritán jellemével nagy szaktudásával szintén tisztelőket, barátokat szerzett. Rendkívül pedáns, lelkiismeretes, nagyszorgalmú főosztályos volt és mint egy igen fontos állami közigazgatási szervezet vezetője és irányítója rendkívül sok jókaratot és komoly törekvést fejtett ki abban az irányban, hogy a város és megye lakosságának igényei amennyire az állam pénzügyi ereje azt megengedte, kielégítést nyerjenek. Különösen a város közigazgatási bizottságában, hogy igen gyakran emelt szót a közönség anyagi érdekeinek megvédésére.

A háború megakasztott minden fejlődést, lehetetlenné tett minden nagyobb szabású tervet és a távozó műszaki főtanácsos már csak arra szorítkozott, hogy a vármegye és város utáhalozatát a rohamos romlásától megóvja.

Rendkívül lelkiismeretes és szigorú ellenőre volt a gondozására bízott nagy közvagyonnak és amennyire megértéssel és méltányossággal viseltetett az iparos és kereskedő érdekek jogos kielégítésével szemben, annyira kéréseivel szemben szigorúsággal lépett fel mindannyiszor, ahol visszaéléseket kíséreltek meg a közérdek rovására. Az államépítészeti hivatal tisztviselői és alkalmazottai fájdalmas szívvel vesznek búcsút mindig érdekeiket istápoló főnöküktől. Harmónikusan esztendői nehéz munkával eltöltött szolgálat után vonul nyugalomba Kemény Bertalan.

Utódjául mint említettük Péterffy Antal főmérnököt nevezte ki a miniszter, aki aránylag elég fiatalon kerül ebbe a fontos vezető pozícióba, ami bizonyítéka annak, hogy eddig teljesített munkája kiváló kvalitásokról és rátermettségről tanuskodik.

Péterffy Antal 1871-ben született Aradon, fia néhai Péterffy Antal ügyvédnek. Iskoláit aradi városban végezte, majd felkerült a fővárosba, ahol a József-műegyetemen szerezte meg mérnöki oklevelét. Ennek megszerzése után Trencsénben két Vág-híd építési munkálatait vezette. 1900-ban Aradon telepedett meg, miközben Nagybecskerek beruházási utépítésénél 100 kilométernyi út elkészítésénél adta tanujelét kiváló tehetségének. Rövid idő múlva a zilahi államépítészeti hivatal helyettes főnökévé nevezte ki, de néhány hó múltán ismét tovább szolgáltatta hivatala és a *tátrai utak kiszélesítésénél serény munkájával tett nagy szolgálatot a köznek.* Innen került aztán végleg Aradra, ahol ez a szép vezető állás jutott számára, komoly és értékes munkájának eredményeként.

TANÜGY.

(—) Az aradi áll. főreáliskolában a jövő 1917-18-i iskolavire július 1., 2. és 3-ik napján d. e. 10-11-ig veszi föl a tanulókat az igazgatóság. Ez alkalommal fővételi díjak fejében összesen 11 korona 40 fillért kell fizetni. Bemutatandó az előző évi iskolai bizonyítvány, valamint az újraírásai bizonyítvány. Aki első ízben lépnek az iskolai növendékek közé, azok születési bizonyítványt is kötelesek bemutatni. Az így fölvevett tanuló a jövő iskolavire elején beírás végett az illető osztályfőnökkel tartozik elelkezni.

Károlyi Mihály gróf kortesbeszéde.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Károlyi Mihály gróf Főlegyháza kortesbeszédét mondott, amely ma éles megítéléssel találkozott a képviselőházban.

A főlegyházi függetlenségi polgárság vasárnap délután öt órákor népgyűlést tartott. E népgyűlésen a város képviselőjének, Holló Lajosnak kíséretében megjelent Károlyi Mihály gróf, a párt elnöke is.

A népgyűlés öt óra után kezdődött a főlegyházi Ring-kertben. Károlyi Mihály a következő beszédet mondotta:

— Az új kormány, a mely ellopotta a régi rendszert, nemcsak megengedi, de kívánja is, hogy a népakarat szabadon megnyilvánulhasson, szabadon beszélhessen. Ez alatt a három év alatt, a mióta a háború tart, három esztendővel öregedtünk, de lélekben háromszáz esztendővel kellett megifjodnunk. Az egész emberiség két táborra oszlik, a lelki öregek és a lélekben fiatalok táborára. Az öregek azok, a kik azt hiszik, hogy a világháború után is ott folytathatják, a hol annak előtte elhagyták. De a lélekben megifjodottak megértették, hogy a jogegyenlőség és az osztó igazság nélkül nem lehet ma már egy nemzetet boldogítani.

El vagyunk szánva, hogy az elaggott politikuskor táborával felvesszük a harcot és addig nyugodni nem fogunk, amíg ezek a kivételesen aggodalmas állapotok el nem pusztulnak. Vérről beszélték a mag az a megértett igazság, hogy a föld elsősorban azoké legyen, akik ezt a házat megvédték. Azok utódaié, akik erte megölték, azoké, akik túrtak, szenvedtek, dolgoztak és lemaradtak ezt az országot. Programunk kiindulási pontja az általános, egyenlő, titkos választói jog: csak annak az alapján tudjuk többi programpontunkat megvalósítani. Szükséges, hogy minél többen, minél előbb megkapják a szavazati jogot, mert csak úgy lehet a békét megszerezni, mert csak úgy lehet a békét megteremtteni, ha az egyes országok népei egymással szabadon megértethetik magukat. Arra, amire képtelennek bizonyult a diplomácia, képesnek tartom a népet. Ezt a háborút egyik nemzetbeli népsem akarta. Ez a háború mesterségesen csinálódott és ha el is tudunk tekinteni a közvetlen okoktól, a mi kikötéséi okozták, igazi okul megtaláljuk a militarizmust, a túlzott fegyverkezést. Természetes, hogy a rettentő fegyverkezést, annak terheit nem bírják a akkor szinte automatikus következik a borzasztó tesztelés után a kiborulás, a háború.

As is természetes, hogy a háborúnak és a fegyverkezésnek nagy lívei voltak azok, akik a pénzt adták rá drága kamat mellett, érdekében volt azoknak, akik az ágyukat, fegyvereket, hadiszereket szállították. Ha a háború befejezése után ismét lábra kap az eddigi fegyverkezés, akkor, mire a visszaterők fiai és az itthon maradt öregek unokái felhőnek, ismét lövészárkba küldhetjük őket, hogy ott pusztuljanak megint halomra. Akkor ismét fizethetjük a rettentő adokat, amelyekről most már tudják

önök, hogy miért fizették: azért, hogy ezt a háborút lehetővé tegyék.

— Nem bánom. — fejezte be beszédét Károlyi — ha megkövetnek is érte, de ki mondja, hogy ezért a háborúért a felelősséget én nem vállalom. Meggyőződésem, hogy az új Magyarországot csak úgy lehet megtartani, ha azokat, a kik a háborúért felelősek voltak, többé vissza nem engedjük a hatalomra. A felelőség terheli a múlt kormányt a háború kitöréséért, vitelért, a háborús mizériáért, drágaságért, a birtokért, a melyek megtörténtek, felelőség terheli a múlt kormányt azért is, mert a háború ilyen soká tart és hogy annyi magyar vér folyt el alatta.

Budapestről telefonálta tudósítók: A munkapárti folyosón hangos felhaborodással tárgyalták Károlyi Mihály gróf főlegyházi beszédét.

A képviselőház délutáni ülésén Szász Pál beszéde elején lépett az üléssternbe Károlyi Mihály, akit a munkapárti oldal zajos méltalankodással fogadott. Ilyeneket kiáltottak feléje:

— Miket beszélt Főlegyházán!

— Ide mer jönni Főlegyháza után?

— Szegyen gyulázat. Ez az új kormány politikája!

A zaj lecsillapultával Szász Pál megkezdte beszédét, amelyben támadta a kormányt.

Utána Károlyi Mihály pár felszólítást akar helyreigazítani a tegnapi főlegyházi népgyűlésen elmondott beszéde tekintetében. Egyik esztendő megjelent tudósításában két részt helytelenül vett fel beszédéből. Azt, hogy Magyarországot csak úgy lehet megtartani, ha azokat, a kik a háborúért felelősek voltak, többé nem engedjük vissza a hatalomra — ő nem mondotta. A mostani hadügyminiszternek az annexió és hadikárpótás nélküli békétörekvései helyesek, de ellensége a fegyveres békek és ellensége a militarizmusnak, annak háború előtti értelmében, mert ez a háború csirját rejti magában.

Károlyi Mihály után általános figyelem közt Tisza István gróf szólalt fel. Elsősorban Károlyi Mihály gróf tegnapi főlegyházi kortesbeszédével foglalkozott és mostani nyilatkozatával, amely keveset változtat a dolgon. Határozottan állítja, hogy a monarchia politikája mindig békés volt. (Esterházy Mária gróf miniszterelnök helyeslőleg bólint.) Csak sajnálkozni lehet azon, hogy még jobban nem fegyverkezettünk — mondja a volt miniszterelnök — Sok fiatal magyar életét menthették volna meg azáltal. Figyelmeket arra, hogy az ilyen kortesbeszédekkel mennyire árthatnak a béke ügyének.

Tisza István gróf ezután az indemnitással foglalkozott nagyszabású beszédében, amit lapunk más helyen közlünk.

A VI. HADIKOLOSON eredmények nem szabad a korábbiak sikere mögött maradni.

Tisza István gróf hat hónapos indemnitást ad.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Esterházy Móric gróf miniszterelnök, aki tegnap reggel érkezett ide, azonnal Badenbe utazott és délelőtt 10 óraker kihallgatáson jelent meg a király előtt. Audenburgban a miniszterelnök a horvát báni és több főispáni állás betöltéséről tett előterjesztést a királynak.

Badenből visszatérve meglátogatta Stöger-Steiner hadügyminisztert, majd Hohenlohe hercegnőnél villásreggelizett és este Czernin Ottokár gróf külügyminiszterrel folytatott beható tárgyalásokat. Ejszaka Apponyi Albert gróffal, aki szintén Bécsben töltötte a tegnapi napot, tért vissza Budapestre.

A miniszterelnök ma délután fél 1 óraker, amíg a képviselőházban Benedek János beszélt, a munkapárti folyosón hosszan tanácskozott Tisza István gróffal.

Budapestről telefonálja tudósítók: Vasárnap délelőtt a központi demokratákörben az V—VI—VII. kerületi demokratapárt tagjai nagytömegben jelentek meg az igazságminiszteriumban, hogy Vázsonyi Vilmos mint a VI. kerület képviselőjelöltjét üdvözléjk. Vázsonyi köszönő beszédében elmondotta, hogy annál megtisztelőbbnek látja polgártársai bizalmát, mert az a változott viszonyok között sem változott meg.

Politikai körökben nagy föltűnést keltett, hogy Tisza István gróf hajlandó a 6 hónapos indemnitás megszavazására, míg pártja csak 4 hónapot hajlandó adni. Khuen-Héderváry Károly gróf erre vonatkozólag egy estilap munkatársának kijelentette, hogy Tisza utódjának regardot akart adni a 6 hónapos indemnitással, amiről ő is mindég ilyen tartamu fölhatalmazást kért és kapott. Pártjának azonban más az álláspontja. A munkapárt véleménye szerint nem a kormánynak, hanem az országnak szavazza meg a Ház az indemnitást és a négy hónap alatt meggyőződhetnek arról, hogy jó kezekbe van-e letéve az ország vezetése.

Ma este 8 óraker minisztertanács volt, melyen a fontosabb személyi kérdéseket és a feladandó miniszteriumok ügyét tárgyalták.

A honvédelmi miniszteriumi államtitkár Windischgraetz Lajos herceg lesz, Botlik István pedig földmivelésügyi államtitkár lesz. Szarvasi György államtitkársága szintén bizonyosra vehető.

Egy fővárosi estilap írja: Már befejezett dolog, hogy Návay Lajos lesz a Házelnök. Nem igaz az, hogy a miniszterelnök nem avatkozik be a Házelnöki szék betöltésének ügyébe, mert Esterházy szombaton erről tárgyalt a munkapárt vezetőivel. Návaynak hívei a munkapárton kívül az alkotmánypárt, a demokraták és a Károlyi-pártiak.

A munkapárt választmánya vasárnap este Khuen-Héderváry Károly elnökletével értekezletet tartott, amelyen a következő tagokul jelentkezett nem politikusokat vették fel a pártba: Anabrézy István gróf és Erdődi Rezső gróf főrendiházi tagokat, Szegedi Gyula a máramaroszigeti ügyvédi kamara elnökét, Bartel Aurél dr. szabadalmi bírót, Szladics Károly egyetemi tanárt, Scherl Ervin a Neu Frei Presse levelezőjét, Szunyogó Szabolcs főtitkárt, ifj. Pallavicini János őrgróf nagybirtokos, Horthy Jenő nagybirtokost, Keszler József tanárt, Török Pál polgármester Vizakna, Medvigy Gábor ügyvéd Nagyvárad, Sághy Armand gróf nagybirtokos Kassa, Restyán Ödön nagybirtokos Nyiregyháza és Desseszly Géza gróf nagybirtokost.

Persian Adám hulapíró ma összeférhetlenségi bejelentést tett Hegedüs Loránt ellen. A bejelentés szerint Hegedüs a képviselői mandátummal összeférhetetlen helyzetbe került, mint a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatója. A Ház elnöksége ma délelőtt formai szempontból helyesnek találta az összeférhetlenségi bejelentést és áttette az összeférhetlenségi bizottság elnökéhez Khuen-Héderváry Károlyhoz.

Ellopták a kórházi betegek tejét.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

A sátoraljajhelyi Erzsébet-kórház botránya egyre szélesebb gyűrűket vet. Megirtuk, hogy a kórház gondnoka, Kottány György márciusban megmérgezte magát. Öngyilkosságát az a feljelentés előzte meg, melyet Chudovszky Mór dr. a kórház igazgató-főorvosa tett hadiszállítás körül elkövetett visszaélés büntette címén a kórház tejszállítója, Schönwald Gyula ellen, akinek az volt a kötelessége, hogy a borsii tejjgazdagságból naponként legalább 180 liter tejet szállítson a kórháznak, de a teli hónapokban a tejtermelés apadása folytán csak fogyatékosan szállított. A kassai királyi ügyészség el is rendelte Schönwald ellen a vizsgálatot, amelyből azonban a kórház nagy botránya alakult ki.

Az ügyészség megállapította, hogy éveken át a kórházban a legesztényebb manipulációk folytak. Még a legnagyobb tejjenségekben is, mikor a borsii tejjgazdaság csak negyven liter tejet szállított a kórház betegeknek, Kottány gondnok ebből huszonöt liter a saját lakására szállított, úgy, hogy voltak napok, amikor a betegeknek mindössze hat liter tej jutott. Ennek dacára mindig megfizettette a kórházzal a szállított egész tejmenyiséget. A nyomozás szerint például csak október hónapban ötszáz liter tejjel károsította meg a gondnok a kórházat.

A tanúkihallgatások során Lábás Elemér kórházi gondnoksegéd azt vallotta, hogy naponta ő is három liter tejet kapott a betegeknek szállított tejből. Lévai Mátyás kórházi kapus három liter, Lengvári Gyula gépész hat és fél liter tejet kapott naponta. Jánosy Józsa főápolónő, aki a kórház konyháját vezette, elmondta, hogy gyakran csak husz liter tejet kaptak az összes betegek, de a husz vöröskeresztes ápolónő a gondnok rendelkezésére, minden nap megkapta a maga tejeskávé-adagját, sőt Kovács Józsefné főmosóné még délután is kávét uzsonnázott ugyanakkor, amikor a betegek között csak öt liter tejet tudtak szétosztani. Zabolgy Mária vöröskeresztes ápolónő előadta, hogy a női sebészeti osztályon a legváltásosabb állapotban levő betegeknek kénytelenek voltak tej helyett teát adni, ami ellen a betegek hangosan zugolódtak. Ugyanakkor az oda beosztott két vöröskeresztes ápolónő naponként három liter tejet kapott.

Ezek miatt az állapotok miatt több ízben panaszkodott Chudovszky igazgatófőorvosnak, aki azonban nem avatkozott a dologba. Emeri Józsefné, a női elmebetegosztály főápolónője elmondta, hogy a százitiz elmebeteg részére naponként csak husz liter tejet kapott. Ő maga azonban minden reggel megkapta a maga fél liter tejadagját. Ugyanígy állapotok voltak az elmebetegek férfiosztályán is. A kórház tejből a városban többeknek szállítottak, sőt Chudovszky Mór igazgatófőorvos is innen kapott háztartása részére naponta kilenc liter tejet. Lipták István tejeskocsis azt vallotta, hogy az öngyilkossá lett gondnok rendelkezése

a kórházi tejből naponta harminc liter tejet kellett a gondnok lakására szállítani. A gondnok utasítására a kórházi tejből naponként három liter tejet a luteránus pap lakására is szállított.

Az ügyészség beszerezte a sátoraljajhelyi pénzügyigazgatóság számvevősejének szakvéleményét is, amely igazolja, hogy a kórház élelmezésének kezelése körül más súlyos szabálytalanságok is fordulnak elő. A kassai ügyészség Schönwald Gyula ellen meg is szüntette az eljárást, Dókus Gyula alispán azonban az Erzsébet-kórházban előfordult szabálytalanságok dolgában az eljárás folytatását fogja kérni. Schönwald Gyula hatóság előtti magalmazásért tett följelentést Chudovszky Mór igazgató-főorvos ellen, aki a legközelebbi napokban be akarja adni lemondását.

HIREK. LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 óraker.

Hága. Pétervárról jelentik: A 3-ik hadsereg körében a Romanovok halálfejes fekete légióját fedezték föl, amelynek feladata a hadsereg demokratikus érzelmű fiatal tisztjeit láb alól elteem. A múlt hónapban 4000 tiszt tűnt el nyomtalanul. Ezeket a gyilkosságokat azután a legénységre fogják. Pár nappal ezelőtt ugyan e részről Kerenski elleni merénylet tervéte fedezték föl.

Zürich. A Corriere jelenti Pétervárról: A pétervári katonai kerületen kívül a jaroslai és moszkvai kormányzóságban is kihirdette az ostromállapotot. Pétervárra a rend főtartására 20000 frontkatona érkezett. A külföldi lapudósításokra vonatkozólag ismét életbeléptettek a cenzurát.

Genf. A Petit Journal jelenti Pétervárról: A külügy miniszter közlése szerint az entente konferencia a szerződéses fölvizsgálására július 16-án ül össze.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti: A tengeralattjáró tevékenység májusi eredményeit hozzávéve, a háboru kezdete óta 8688350 bruttoregiszter tonna ellenséges hajóért pusztítottak el a tengeralattjárók. Ez 60%-al több, mint amennyi a német kereskedelmi flotta volt a háboru elején. Ezenkívül elsüllyesztettek 157 britt hadihajóegységet, 682900 tonna összsúlyban és 255 más ellenséges egységet 899465 regisztertonna súlyban, ami megfelel Amerika hadiflottájának a háboru kezdetén.

Széndiktátort nevez ki az új kormány.

(Saját tudósítók telefonjelentése.)

A szénellátás kérdése a legfontosabb gazdasági problémák közé tartozik. Már a legutolsó télen is türethetetlenek voltak a szénmizériák és nem lehet mondani, hogy az a szerv, amelyet a szénellátás szervezésére kineveztek, az Országos Szénbizottság nagy kezdeményező energiával látta volna el feladatát. Feltétlenül megbízható helyről szerzett értesülésünk szerint az új kormány ezen a téren gyökerező változtatásokat tervez. Serényi Béla gróf kereskedelemügyi miniszter tárgyalásokat folytat egy olyan személyiséggel megnyerésére, aki mint széndiktátor teljesen önálló hatáskörrel vállalná ennek a fontos ügykörnek ellátást. Ezzel kapcsolatban természetesen az Országos Szénbizottságot átszerveznék.

Fővárosi tudósítók értesülése szerint a széndiktátorság fontos pozíciójára Vázsonyi Jenő udvari tanácsost, a Máv. anyagbeszerzési osztályának igazgatóját fogják kinevezni, aki eddigi működése miatt is energikus hozzájárulást tett bizonyosságot.

Serényi gróf miniszter szalmas körben kijelentette, hogy állását köti a szénkérdés kedvező megoldásához. Míg az ország szénellátása nincsen biztosítva, más ügyekkel részletesen nem is foglalkozik.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Megszavazza a munkapárt a bírói status rendezést.

Budapest. A munkapárt ma este érkezőt tartott amelyen elhatározta, hogy miután a kormány kijelentése szerint, most nincsen abban a helyzetben hogy az összes köztisztviselők anyagi helyzetét megjavító javaslatot terjesszen be, ezért a párt a bírói status-rendezésére vonatkozó indítványt el fogja fogadni. Hoványi Géza bejelentette, hogy felszólítja a pénzügyminisztert: részesítse a városi tisztviselőket ugyanolyan elbánásban, mint az állami és megyei tisztviselőket. A párt álláspontjának kifejtésével Teleszky Jánost bizta meg.

Bécsből jelentik: Az új kormány ma délután tartotta az első minisztertanácsot, amelyen rövid kormánynyilatkozatot állapítottak meg, amelyet holnap fog elmondani a miniszterelnök a parlamentben.

Pétervári. Több mint százezer munkás lépett sztrájkba. A kormány elhatározta, hogy a mozgalmat fegyveres erőszakkal elfogja nyomni.

Amsterdam. A Daily Mail jelentése szerint az angol kormány most már komolyan foglalkozik azzal a gondolattal, hogy elköltözik Londonból és székhelyét máshova teszi át, mert erre kényszerítik a német léghajó támadások.

Hága. Bathurst, az angol élelmezési diktátor egy beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy a június-július hónapok a legkritikusabbak. A helyzet súlyos, de nem lehet szó arról, hogy Angliát a német buvárhajók-

kal ki lehessen éheztetni. Ha most nem tudunk arról lenni, — mondotta — a német buvárhajók fölött, akkor sohasem.

Nagyváradról jelentik: Mangra Vazul metropolita lemondott a magyarországi mandátumáról. Itt úgy tudják, hogy a püspöki helynökké megválasztott Ciorogariu Romulus lesz az utódja a képviselőségben, aki belép az alkotmánypártba.

Budapest. A választójogi blokk ma este Károlyi Mihály gróf elnöklésével ülést tartott, amelyben foglalkozott Tisza István gróf beszédében foglalt: a választójogra vonatkozó indítványával és a munkapárt tagjainak a választójogi blokkot képviselő miniszterek ellen tanúsított magatartásával. A bizottság egyhangulag megállapította, hogy Tisza István gróf javaslata egy kétségbeesett ember kísérlete a választójog megakadályozására és arra, hogy saját reakcionárius pártját az új választás megsemmisítő tétele elől elvonja. A bizottság visszautasítja azt a gyanúsítást, hogy az ipari munkásság kielégítésével cserben hagyta az egész ország demokratizálásának gondolatát. Mikor a bizottság megállapítja, hogy ezt a sértő gondolatot elutasítja, megállapítja, hogy a munkapárt sértő és durva magatartását a blokkban egyesült pártok oly módon fogják megtorolni, ahogy azt a haremóder megérdemli és szükségessé teszi.

— **Clam-Martinié gróf — ezredes.**

Bécsből jelentik: A Neue Wiener Tagblatt jelenti: Clam-Martinié grófot őfelsége ezredessé nevezte ki és visszahelyezte katonai szolgálatba. Valószínűleg Montenegró fő kormányzója lesz Cetinje székhellyel.

— **Pásztor Miksa kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Pásztor Miksának a Pénzügyintézetek Központja igazgatójának a Ferenc József-rand tiszti keresztjét adományozta. A kiváló közgazdasági kapacitás, mint a Budapesti Bank egyesület főszámoló igazgatója gyakran megfordult Aradon, ahol rendkívül szimpatikus egyénisége és nagy szaktudása sok tisztelőt szerzett neki. Az aradi szalmaanyag gyár és vízművek érdekeltisége révén az aradi gazdasági körökkel fentartott érintkezése felejtethetetlen emlék gyanánt él. A kitüntetett igazgató a Pénzügyintézetek Központjának egyik erőssége és csak legutóbb is igen nagy szolgálatot tett az országnak a debreceni pénzpiac felállítására révén.

— **Letartóztatott főhadnagy.** Budapestről telefonálja tudósítónk: Heppes Sándor honvéd-huszár főhadnagyot, akinek a Kaplony-utcai lakásában a rendőrség a múlt héten kártyakompaniát oszlatott szét, ma délelőtt a katonai rendőrség a katonai parancsnokság utasítására letartóztatta.

— **Hősi halál.** A magyarpécskai kir. járásbírói bizottság tisztviselői mély fájdalommal tudatják, hogy szeretet kártyáruok Balogh Sándor kir. járásbírói segédhivatali tisztviselő, a m. kir. VII—2. népfelkelő gyalogzászlóalj hadi tiszt helyettese, a bronz és kis ezüst-vitézségi érem tulajdonosa, 25 hónapi küzdelem után a harjai (Románia) ütközetben 1916. évi október hó 18-án a király és a haza védelmében 41 éves korában hősi halált halt.

— **Halálozás.** Kemény Miksa izraelita elemi iskolai tanító és neje jelentik, hogy jó leányuk, Honka élte tavaszán, életének 21. évében, elhunyt. Temetése június 26-án délután 3 órakor lesz a Lujza-utca 1. számú (izr. árvalház) házból.

— **Névváltoztatás.** Kiskorú Zinner Jenő, Gyula és József aradi születésű ugyanottan

lakosok családi nevének „Szalmári“ névre kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Aradiak üdvözléte a frontról.** Kaptak a következő sorokat. A tizedik Isonzó-csatát szerencsésen végig küzdő és kitüntetett aradiak üdvözlőket küldik az összes szép lányoknak, ismerőseiknek és jó barátaiknak. Probst Viktor, Swenz Jankó, Botta Szilárd, Schwartz József, Hermann Ándor, Miklós Béla, Csuvet Illés, Kánta Lajos.

— **Köszönetnyilvánítás.** Nemes Zsigmond dr. orsz. képviselő 50 koronát, Fránkl S. József 50 koronát, Schwarz Manó 30 koronát, Kneffel Lajos 10 koronát adományozott az aradi izr. kinázásító-egylet jótékony alapjaira, melyért ezután mond köszönetet az elnökség.

— **Kávé árusítás.** Ertesítem a hatósági ételmiszer árusítással foglalkozó kereskedőket és a nagyközönséget, hogy az adagonként megállapított 25 deka kávé az ételmiszer igazolvány 2. számú szelvényére váltható be. A köz-élelmezési hivatal vezetője.

— **Találkozó.** Azok a leányok, akik 1922-ben végezték a VI-ik felsőbb leányiskolát, 5 éves találkozójukat e hó 29-én d. u. 5 órakor tartják meg Matzky esküzdá kistermében.

— **Központi-szálló.** Arad legkellemesebb nyári helyisége az orfeum távozása után is kedvező időben minden este a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll, ahol a megkedvelt 3 és 5 koronás menü kivül izletesen előállított, kelő választékú étkek és hűsítő italok szolid árak mellett figyelemmel lesznek felszolgálva.

— **Henny Porten az Apollóban.** Henny Porten ma ismét tanujelét adta sokoldalú művészetének „A szerelem szava“ című nagyszabású mozidramában. Az első felvonásban szépségének teljes pompájában látjuk magunk előtt. Hódítóan elbájoló jelenség a bázis szerepében. Aztán megtörve, egy baleset súlyos következményeivel az arcán jelenik meg s megindul kálváriájának útján, amely fájdó és göröngyös. Már-már elveszettnek hiszi boldogságát, szerelmét, amikor fetragyog a nap újból fölötte s ismét meleg szerelem költözik két meggyötört szívre. Henny Porten alakító művészetének gazdag skálája csillog ki fenséges

alakításából, amelyet áhitattal nézett, csodált a publikum, amely megtöltötte a nézőteret. A nagykoncepciójú film még kedden kerül vetítésre. 3

— **Levélpapír elősóságok Harpeinél.**

A KIADÓHIVATAL IZENETE. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

— **Az aradi Kereskedelmi Testület közgyűlése.** Nyári Vilmos elnöklete alatt tegnap tartotta meg évi közgyűlését az aradi kereskedelmi testület a tagok élénk érdeklődése mellett. Az elnöki megnyitó után Bolgár Lajos titkár előterjesztette az évi jelentést, amelyet tudomásul vettek, majd Berta Titusz pénztárnok terjesztette elő a testület anyagi erejének gyarapodását feltüntető pénztári jelentést és úgy neki, mint a számvizsgáló-bizottságnak a közgyűlés megadta a felmentvényt. Erdős Pál, Meer-Mór és Berta Béla felszólalása után a közgyűlés elhatározta, hogy nagyarányú akciót indít a taggyűjtés érdekében.

— **Pályázati hirdetmény.** A posta- és távirda műszaki felügyelőség javítóműhelyéhez (Budapest, IX., Gyáli-ut 20.) folyó évi szeptember hó folyamán 20 és pedig 10 bentlakó és 10 kintlakó tanonc vétetik fel. A felvétel egy évi próbaidőre történik, mely ha a tanonc azt sikeresen tölti el, a négy évben megállapított tanidőbe beszámíttatik. A próbaéven belül a meg nem felelő tanonc bármikor elbocsátható. A bentlakó tanoncok a javítóműhely mellett létesített tanoncotthonban nyernek elhelyezést, a kintlakók pedig családjuknál laknak. A bentlakó tanoncok felügyeletért, továbbá ellátásért, mely utóbbi magában foglalja az élelmezést, mosást, fűtést, világítást, fürdőt, betegség esetén orvosi kezelést és esetleg szükséges kórházi ápolást, előzetes havi részletekben 480 koronát fizetnek. A kintlakó tanoncok — kiknek ellátásáról teljesen a szülők (gyámok) gondoskodnak — előzetes negyedévi részletekben évi 40 koronát fizetnek. A m. kir. posta- és távirda vezérigazgatóság szorgalmas, jó magaviseletű tanoncokat, első sorban a posta és távirdaalkalmazottak fiait az ellátás egész összegének, vagy felének fizetése alól felemmentheti. A kintlakó tanoncok által fizetendő díj nem engedhető el. Tanoncul felvehető, aki a közép, vagy polgári iskolának legakább négy osztályát sikerrel elvégezte, élete 16. évét még nem töltötte be és korának megfelelő, kifejlett ép testalkattal bír. A tanoncokat a feltételeknek megfelelő folyamodók közül a posta- és távirda vezérigazgatóság jelöli ki. A felvételhez, a tanoncul való felvételt kérő, sajátkezűleg írott bélyegtelen folyamodvány mellett be kell mutatni: a) a születési anyakönyvi kivonatot, b) az iskolai bizonyítványt, c) a kornak megfelelő, kifejlett, ép, egészséges testalkatot igazoló hatósági orvosi bizonyítványt, d) az újraoltás megtörténtéről szóló bizonylatot, e) a szülő, vagy gyám beleegyezését tartalmazó nyilatkozatot, melyben kifejezendő annak kötelezettsége is, hogy folyamodó — a szabályzatban megállapí-

tott eseteket kivéve — a tanító teljes tartalmát bevégzi. A felvételt kérő folyamodványban megemlítendő, hogy a folyamodó mint bentlakó, vagy mint kintlakó kéri felvételét. Bentlakó tanoncok helybeliek és vidékiek egyaránt, kintlakóul rendszerint a helybeliek közül csak az vehet fel, aki Budapesten szüleinél (gyámjánál) lakik. A tanoncok kijelölt folyamodók szülőjével (gyámjával) a javítóhely tanoncszerződéséről. A tanoncok a „m. kir. posta műszerész-tanoncskolája”-ba kötelesek járni. A tanoncok könyveket, rajztáblát, vonalzó és rajzeszközöket használatra ingyen kapnak, füzeteket, papírokat, festéket és egyéb fogyasztási anyagot azonban a tanoncok saját költségükön szerzik be, mely célra a szorgalmas és jó magaviseletű tanoncok a m. kir. postától 2 K havi írószerátalányt kaphatnak. A tanoncskola tantervét, a tanoncotthon háziarendjét és a szülő, vagy gyám által aláírandó és a folyamodványhoz csatolandó nyilatkozat mintáját érdeklődők a m. kir. posta- és távirda vezérigazgatóság segédhivatalában, a kerületi m. kir. posta- és távirdaigazgatóságoknál, a m. kir. posta- és távirda műszaki főfelügyelőségénél és a főfelügyelőség javítóhelyénél díjtalanul megkaphatják. A folyamodványok a fentemlített mellékletekkel felszerelve legkésőbb folyó évi július hó 10-ig a m. kir. posta- és távirda műszaki főfelügyelőség javítóhelyéhez (Budapest, IX., Gyáli-ut 20. sz.) nyújtandók be. M. kir. posta- és távirda vezérigazgatóság.

MOZGÓKEPSZINHAZ.

* A 9 ujjú ember II. a Nordisk filmgyár dektív slágerre legközelebb az *Erzsébet mozgószínházban*.

* **Atalakítják az Urániát.** Hétfőn bezárultak az Uránia színház kapui, a legközelebb napokban dolgozó kézművesek munkája fogja modernné varázsolni a színházat, hogy a közönség ne csak művészeti, hanem kényelmi szempontból is a legtökéletesebbet kaphassa ezután. A háború okozta rendkívüli viszonyok

következtében az igazgatóság mindeddig elhalasztotta az építkezést, és azzal kárpótolta a közönséget, hogy a legdrágább és a legművészebb értékű filmeket hozta gyors egymásutánban másorra, a most határt nem ismerő áldozatkészséggel ezenfelül át is alakítja a színházat, hogy a közönségnek mintegy meghálálja azt a rokonszenvét, melyet nem éppen modern helyiségei iránt tanusított. Súlyos anyagi áldozatokat hoz most az igazgatóság, de nem riad vissza ettől sem, ha arról van szó, hogy a közönség érdekében valami üdvös újítás történjék. Előre is jelezhetjük, hogy az Uránia a megnyitás első percétől kezdve olyan műsorokat biztosított magának a jövő évadra, melyekhez hasonlókat egy vidéki mozgószínház sem nyújthatott és nem is fog nyújtani. 5

A szerkesztésért felel:
Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen sorok alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget)

Elek közönségéhez!

A kedélyek megnyugtatósára és ártatlan személyek megrágalmazásának elkerülése végett tudatom mindenkivel a ki reá kíváncsi, hogy a házasságom felbontása, nem mint azt piszkos száju emberek tudni válik azért történt, mert engem valaki elcsábított hanem, egy régi elhatározásom következménye, mely elhatározás teljes józan ésszel, gondos megfontolás és előzetes megbeszélés alapján történt. Kérem Elek közönségét nyugodjon ebbe bele és ne keresen botrányt ott ahol nincs, végül gondolja meg mindenki, hogy ez az én magánügyem, melyhez senkinek semmi köze és mely ügyben senki véleményére nem vagyok kíváncsi, de nem is török semmiféle beavatkozást.

Tisztelettel:

Elsner Ottó.

4199

ARADI KÖZLÖNY.

Az új évnegyed alkalmával 1917. évi július hó 1-től új előfizetést nyitunk az „Aradi Közlöny”-re.

Az eseményekről napról-napra

a legalaposabb és a legfrissebb

tudósításban számol be az Aradi

Közlöny. Közleményeinek ere-

detisége és érdekessége, valamint

háborús híreinek megbízhatósága

révén Magyarország vidéki

lapjai között az első helyen áll

és mint ilyen a legelterjedtebb,

a legtartalmasabb, legkedvel-

tebb és legolvasottabb újság.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egész évre 36 korona

Fél évre 18 korona

Negyed évre 9 korona

Egy óra 3 korona

Tessék mutatványszámot kérni!

Viaskeg. izza-
dás, napfény,
bőrnámás, rüh
és sörörbörhgy,
fekély, dagaszt
és sokak ellen
biztos és gyors
határu szer a

**Boroka-
kenőcs,**

nem piszkít és
teljesen szaga-
lan. Kis tegely

9 K. nagy tegely 5 K. családi tegely 9 K. Hőzáráló
borokaszappan 4 korona. Készíti: GERŐ MÁNDOR
gyógyászerész, Nagykőrös. 108. 7101
Aradon kapható: guteri Földes Kelemen és Földes
és Heha gyógyszerárban.

Használt ólom megvételre keresetlik.

14109—1917. kh.

Hirdetmény.

A beállott melegebb időszakokra való tekintettel a járványos betegségek ellen való intézkedés szempontjából, a fennálló törvényes intézkedések és kormányrendeletek alapján a közegészség és köztisztaság megővására a következőket rendelem:

1. Tilos bármilyen szemetet, söprödéket, hulladékot, gyümölcshéjat, papírhulladékot a ház belsejéből az utcára vagy köztérre lerakni, a nyilvános csatornába bedobni, szennyvizet az utcára kiönteni.
2. Az udvarokat tisztán kell tartani.
3. Lakhelyiségek állandóan tisztán tartassanak, gyakran szellőztessenek.
4. A háztartás szenny- és lötyvedék vizeknek a csapadékvizek levezetésére szolgáló csatornába való beöntése szigorúan tilos.
5. Csatornázási hálózatok kívül eső árnyékszékek és vizelőhelyeket állandóan tisztán tartani, karbóllal, mésztejjel vagy vasgálic-oidattal fertőtleníteni.
6. Sertés és baromfi ólak, baromfiutak naponta tisztítandók, az összegyűlt trágya legalább minden másodnap kihordandó.
7. Az udvaron levő nyílt folyókákat naponta felszerni és fertőtleníteni kell.
8. Csontokat, rongyokat, beleket és bőroket, nemkülönben más bünterjesztő anyagokat a város területén gyűjteni és raktározni tilos.
9. Nyílt kutak befödendők. Tilos kut mellett ruhát mosni.
10. A vízöblítés és klozetek öblítő készülékei állandóan jókarban és használható állapotban kell hogy legyenek.
11. Sütők, mészárosok, hentesek, cukrászok, kávéások és vendéglősök általában mindazok, akik élelmi cikkek és italok eladásával és előállításával foglalkoznak, kötelesek műhelyeiket, árusító helyeiket, az azokhoz tartozó férőhelyeket, kamrákat, pincéket stb. tisztán tartani. Közfogyasztásra szánt élelmi cikkek u. m. húst, húsmeletteket, tejet, tejtermékeket, cukorneműeket, sütemény és gyümölcsféléket úgy az üzletekben, mint nyilvános helyeken, valamint utcákon, tereken és piacokon történő árusításnál állandóan vászonnal, tüllel vagy üveggel kell letakarni úgy, hogy azokat por és piszok, legyek stb. be ne lephessék.
12. Általában felhívom a közönség figyelmét arra, hogy egészségének megővése érdekében helyesen cselekszik, ha a házon kívül beszerzett élelmiszereket forralás, főzés, vagy sütés útján ártalmatlanokká teszi, mert ezután a fertőző bacilusok csírái elöletnek.

Nyers ételek, romlott, vagy soká állott éledelek és éretlen gyümölcs élvezetétől tartózkodjunk.

Kutakból származó ivóvizet ajánlatos felforraltatni és lehűteni. Különösen és nyomatékosan figyeimébe ajánlom a közönségnek a lakás és környezet tisztaságán kívül a testi tisztaságot, a mely már magában is fél egészség.

Figyelmeztetem végül a közönséget és az 1876. XIV. t.-c. 80. §-a, valamint az ez alapon kiadott kormányrendeletekre hivatkozással szí-

goru kötelességévé teszem mindenkinek, hogy a tudomására jutott fertőző betegségeket, u. m.: kolera, kiütéses tifusz, hasi tifusz, vérhas, himlő, visszatérő láz, járványos gerincagyólob (nyakcsirtmeregvedés) vagy ezen betegségekre gyanusakat hivatalomnál, esetleg az orvosi hivatalnál vagy a kerületi tisztí orvostól haladéok nélkül bejelentse.

Mindenki, aki a tudomására jutott ragályos betegnek bejelentését elmulasztja, az 1876. XIV. t.-c. 7. §-a alapján 600 koronáig terjedhető és 60 napi elzárásra átváltóztatható pénzbüntetéssel fog sújtani.

Arad, 1917. június hó 17.

Greán, főkapitány.

Magyar gyógyborok

Kitünő minőségű hegyaljai fehér
édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vörkés, gyógybor, vérszegények, láb-badozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, szon-
gító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbetegnek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulaj-
donságait és kiválóan alkalmas a most
nehézben beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge
emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

Rozsnyay Máttyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.

Cognac:

Koglevich,
Dékány, Marty,
Adriatica gyártmány,
valamint likőr és rum, palac-
kokban beszerezhető nagyban
és kicsinyben 2036

Weiszberger Sámuel
utódánál

Körösvölgyi Pálinkaraktár
Arad, Andrassy-tér 5. Telefon 651.

Házajadások,

valamint kisebb és nagyobb birto-
kok eladását, parcellázását köz-
vetíteni vállalkoz. Az ország min-
den részében előjegyezve kis- és
nagybirtokok. Aradon magán- és
bérházak. Ajánlatokat, megbíráso-
kat kér

Halmi József
adásvételi közvetítő iroda.
Lakás: Deák Ferenc-u. 5.
Telefon 726. 2369

Jömeneteli ü- vas-, fűszer- és üvegkereskedés

Temeshidegkuten bevonulás miatt
berbeadó,
esetleg az áru eladó.
Rövesbet: özv. Braun Miklósné,
Temeshidegkut. 4186

Matteine-féle patkány- és egérintás

Uj eljárás szerint.
Patkány- és egérintáshoz ajánlek
patkány- és egérintő-szere-
lust. A XX. század legmegbiz-
hatóbb patkány- és egérintő-szere,
csak patkányt és egéret öl meg,
emberre vagy állatra nem veszé-
delmes, tehát mindenütt elhelyez-
hető.

A patkány- és egérintő bacillus
árak:
1 kis adag 2-300 patkány ki-
irtására 6 K.
1 nagy adag 3-600 patkány ki-
irtására 12 K.

„Matteine“
gyógyészeti laboratorium
Arad, Bóros Beni-tér 1. szám.
Telefon 10-45. 501

366-1917.
Ujabb felhívás az adózó
közönséghez.
Tisztelegve felhívom mind-
azok, kik a III. és IV. oszt. kere-
seti és haddij adóra vonatkozó
vallomásukat a már közzétett ha-
táridőben be nem adták, hogy ezt
a vallomásukat 8 nap alatt any-
nyiva inkább adják be, mivel el-
enkező esetben adójuk a törvény-
ben meghatározott súlyos követ-
kezmények terhe alatt — hivatal-
ból fog megállapítani.
Kelt Arad, 1917. június 18-án
A városi adóhivatal.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Béce-
ben a fogászati téren legjobb sikerral működtem, tisztelettel értesítem a n.
é. közönséget, hogy helyben: **Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em.**
egy a mostani kor igényeinek megfelelő **fogászati műtermet**
nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem bete-
geimet, foghuzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhidak, arany-
koronák, mindennemű káposuk fogazatok, szápadlás nélküli és légkamrával.
Arany, ezüst, amalgám, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelti díj-
szabás mellett készítetnek. Belső pártfogását kérve tisztelettel **Mohr**
Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. u. 2-7-ig.
Videktelek 24 óráig belüli kielégítettnek. 401

6689-1917. bjh. szám.

Hirdetmény.

Az aratási idő beállásával közbiztonsági és közrendi tekintetből
közönségem, hogy: szénát, vagy gabonaneműeket éjjel a földet-
ről e után a közeli tanyákra szabad hordani.

Dinnye vagy kukorica földek őrzése céljából készült kunyhó-
közlelben lábas jószágot, vagy majorságot tartani nem szabad. Éró
vagy learatott gabona közelében tüzet rakni tilos. Szalmás gabonák
nyomatás végett a város területére való behordása meg nem enged-
tetik. A szérus helyeken összehordott gabonaneműek akként helye-
zendők el, hogy az asztag végek között legalább 6 m. üres hely le-
gyen. A cséplőgép tulajdonosa a gép működése színhelyén tűzbizton-
ság okáért egy fecskendővel készenlétben tartani köteles.

Gőzerő által (lokomobil), vagy annak megfelelő villamos erő ál-
tal hajtott cséplőgépek üzeménél egy kifogástalanul zároló horgony-
bádogból vagy keményfából készült mentőszekrényt felszerelve köte-
les tartani. Amennyiben mentőszekrény vagy kötszardoboz már volna
készlenlétben a géptulajdonos új készlet beszerzésére nem köteles.

Kézi erővel hajtott cséplőgépek tulajdonosai ilyen mentő-
szekrények tartására nem kötelesek. A mentőszekrény, illetőleg a
kötszerek kellő módon való használhatása céljából megköveteltetik
azonban, hogy a cséplőgépeknél alkalmazottak közül legalább is 2,
illetőleg a fentebb említetteknel egy egyén még pedig első sorban
a gépész az első regély nyújtásában kellő jártassággal bírjon.

A cséplőgépeknél, valamint az asztagok között dohányozni tilos.
A géptulajdonos a cséplőgépeknél alkalmazott etetőket, fűtőt, a gőp-
elő kevevegőzot, kevevegőzotokat, ugyszintén a szecskavágó gép-
nél alkalmazott etetőt köteles az országos gazdasági munkás elölde-
gélyező pénztárnál baleset esetére biztosítani. Ha a géptulajdonos ezen
kötelezettségének nem tesz eleget, a mulasztásból eredő teljes kárért,
az etetőnek, fűtőnek, kevevegőzotnak, illetőleg jegutódnak, akkor
is felelős, ha a munkaközben bekövetkezett baleset körül őt különben
semmiféle gondatlanság sem terheli. A cséplőgépeket csak képesített
gépészek, fűtők kezelhetik.

Erzsébet, Ségá és Gáj. külvárosokban, végül Poltura városrésze-
ben a takarmány boglyákban, vagy kazalban csak akkor tartástó, ha
a boglya vagy a kazal és az ezt környező épületek közti legkevesebb
husz méter üres tér marad több boglya vagy kazal pedig csak akkor
helyezhető el, ha azok között 20 méter üres tér marad.

Arad, 1917. évi június hó 11-én.

Greén, főkapitány.

Magyar királyi Államvasutak.

Menetrend.

Ervényes 1917. év június hó 1-től

Aradról Budapestre indul:

Gyorsv. reg. (csak katonáknak) 8:01
Személyvonat délelőtt . . . 11:18
Személyvonat este 8:43

Aradról Budapestre érkezik:

Gyorsv. d. u. (csak katonáknak) 1:20
Személyvonat este 8:20
Személyvonat reggel 5:45

Budapestről Aradra indul:

Gyorsvonat délután 2:10
Személyvonat reggel 7:50
Személyvonat este 9:30

Budapestről Aradra érkezik:

Gyorsvonat este 7:10
Személyvonat délután 4:40
Személyvonat reggel 6:30

Szőlőgazdák figyelmét

felhívom, hogy egy nagyobb mennyiségű
szép, fehér, hosszú 4184

szőlőkötöző hársot

szereztem be, amelynek kgm. ar. 8 koron-
náért a us t. m. Karolina utcai raktárban.

Spielmann Albert.

Egy-két

önyvkiadó

alkalmazást nyel

az Aradi Nyomda Részvény-
társaság könyvkiadó részlegén.

Ki önnállás
zik és ar

előny

508-14

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és
„Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!

„Peppo“ folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20.
Peppo hintőpor 1 kor.

Katonáknak

Szörves

Depillor

ruha etük

kiirtására legjobb szer **PETRIS**
folyadék, ára 2 kor. és **HADAR**
hintőpor, ára 2 kor.

É kitűnő, a maga ne-
velés szerrel minden
ten szőrejt arc, nyak v
rél, stb. minden fáj
tűl pár perc alatt ó-
távolítható. Ára utastí

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer

Arad, Andrassy-utca 22. szám.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetését ára 3 fillér. Vastagabb betűkkel 15 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. Hirdetéseket délután 1/2 óráig vezetik fel.

A kiadóhivatal felelőséget vállal a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Házasság.

200 korona

Hizetéses biró nő, házasság céljából megismerkedne 40-45 éves nyugdíjkezes állami tisztviselővel. Leveleket „Krimhida” jellegére a kiadóhivatalba kér. 4143

Levelezés.

Kiadóhivatalunkba

a következő jelű levelek érkeztek, melyek elvitelét kérjük:

- „Szorgalmas”.
- „Biztos tőke”.
- „Arva vagyok”.
- „Tavaszi”.
- „Kereskedő”.
- „Romény”.
- „Állandó barátság”.
- „Arany kedély”.
- „Könyv”.
- „Ujra élünk”.
- „Házasság”.
- „Altiszt”.
- „Háboru van”.
- „Mindenki elhagyta”.
- „Május”.
- „Tiszamenti”.
- „Barna özeveg”.
- „Mimoza”.
- „Csinos barna”.
- „Hogyha örülhetnék”.
- „Hű feleség”.
- „Dísz”.

„Könyv”
dóiban. 4201

keres.

ba, vagy
a kiadó-
4204

4206

1-2

Alkalmazást nyer.

Gépcélt 4186

keresek gézmalomba, magas és alacsony nyomású kondenzátoros stabil géphez, július 15-ére. Cim: Ehling Gáspár malomtulajdonos, Németszentpéter, Temesmegye.

Tiszteletkérelem.

megbízható, minden házimunkát kedvelő, jobb nő kerestetik. Évekig maradni szándékozik előnyben. Ajánlatot pontos címmel „Háztartás” jellegére a kiadóhivatalba kérek. 4202

Háziléány.

aki főzéshez ért és minden más házimunkát elvéggez. Jó fizetés, teljes ellátás és jó bánásmód mellett jobb családnál. azonnal felvétetik. Gyermeknek nincsenek. Ajánlatok a kiadóba címzendők. 4147

Fiatal segédet

keresek vezéreskereskedésem részére: Reisz József, Alsósimánd. 4139

Nyomdász-tanulónak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Egy-két könyvkötő

alkalmazást nyer az Aradi Nyomda R. T. könyvkötészetében. Ki önállóan dolgozik és az aranyozáshoz is ért, előnyben részesül.

Vétel és eladás.

Vadászfegyverhas

16-os Lancaster lötyények és sörét eladó. Codilla, József foh.-ut 10. 4200

6 koronáig

fizet egy gramm aranyért Brandes órá- és ékszerész Arad, József főherceg-ut 12. sz. 4197

Raffia hárs

gyönyörű, fehér, hosszúságú kapható nagyban és kicsinyben, valamint Linóleum szobapadló fenyvaz minden színben raktáron. Jakubovits József, fűszer- és csemegéüzletében Arad, Motor állomással szemben. 4203

Szezántó

részére alkalmas 2 drb. 28 m. hosszú, 6 m. széles csereppel fedett szin tölgyfa oszloppal, szabad kézből eladó. Weisl Vilmosnál, Körösbökeny. Telefon 14. 4205

Harisnyák.

Valódi musslin florr fekete harisnyák 6.50 fillérért beszerezhető a Marospartai áruházban, Forray-utca, Gróf Hunyadvipalota. 2864

Eredeti

és átalakított magánjáró és huzatos gőzcséplő-garnitúrákat, magános lokomobílokat és cséplőszekrényeket, javított élettelen állapotban. Használt 15-öt és dehiszimeket szállít Friedl-tyérek gépgyára, Temesvár. 3637

Sürgősen

veszek aranyat a legmagasabb árúért. órák és ékszerész, ut 12. sz. 3951

nyészabika,

ami közvetlen ivadéka, b. használatos szekerelmén, Erdőskerek. 4153

ates

tolzár, Nick Carter kintese. I. „Minerva” Dobó-utca 1. szám. 4179

berendezés,

pohár stb. kántinból stb., továbbá Szent u ház eladó. Erte- I. em., aj. 17. 4181

alívás

mató egyedül Wajdits enc-ter. Kis üveg 1.90 kor. 2847

Spezial

a, izléses albummal ért kapható Deák papirkereskedésében 371

nyomda R.-T. rotációs gépén. Kiadótulajdonos: Aradi Nyomda R.-T.

Pappendekli

eladó Korányi cipőüzletében, Bohus-palota. 4192

Zongora

eladó vagy pianinóért elcseréltetik. Cim a kiadóban. 4207

Kiadó lakás.

Denző-utca 8. szám

alatt, több különbejáratu bútorozott szoba kiadó. 4178

Moderna 5 szobás lakás,

mellékhelyiségekkel, a belvárosban kiadó. Cim a kiadóban. 3141

Ingatlan.

A város

egyik legszebb utcájában lévő magánház 800 □-l beltelekkel, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban 4208

Lippán,

a fő-téren nagyobb sarokház, mely kiváló anyagból épült, jó állapotban van, url lakáson kívül üzlet s raktárhelyiségnek is alkalmas, szabad kézből eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 4194

80 kat. hold

föld eladó, Magyar-Pécskától 1 órai társúyra, kedvező feltételek mellett. Értekezhetni Ragalyi Gábor bírósági végrehajtónál, Magyarpécskán. 4166

Sarló-utca 49. szám

sarokház nagy. telekkel, továbbá Gyorkon 2 szülő eladó. Bővebbet: Kossuth-u. 58. sz. 4077

Url magánház

kényelmes, nagy lakással és mellékhelyiségekkel, villanyvilágítással, terjedelmes befésített udvarral, óriási gyümölcs-, szőlő-, rózsá- és veteményes kerttel, természetesen együtt eladó. Utülésre és gazdálkodásra egyaránt alkalmas. Purgly Lajosné-utca 118-120. 4189

Különféle.

Motorokét,

vagy gőzekét keresek 400-800 hold föld felszántására. Ajánlatokat Szlovák; Temesfűzket, u. p. Temesüves címre kérek. 4113

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő ideg-bajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések- és minden fertőzésből eredő meg- betegedések ellen egy felnőt- teknek, mint gyermekeknek. Ára 4.- kor. Hehs gyógyszerár, Földesgyógyszertár. 12

Rák és vaskötettség

elleni fehér kenőcs kapható egyedül Ferenc-téri Vajdits-gyógyszertárban. Kis tégely 2 korona, nagy tégely 3 korona 50 fillér. 6171

A drága vanília

teljesen pótolja a pompás zamata Vaníli- lon, egy zacskó ára 14 fillér. Cukrászok- nak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Föld- esgyógyszertár, Hehs gyógyszerár. 12

6458-1917. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvény- hatóságának üresedésben lévő és a legközelebbi törvényhatósági rendes közgyűlés által választás útján betöltendő VIII. fizetési osztály 3. fokozatába sorozott 3600 korona kezdő fizetés, 1040 korona lakbér járandó-ággal díjazott I. aljegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják és az 1883. évi I. t.-c. 3. §-ában előírt képesítéssel rendelkeznek, hogy képesítésüket igazolói okmá-

nyokkal felszerelt, Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága- hoz címzett kérvényeket a hivatalos órák alatt i. évi július 7-ig bezárólag hivatalomban nyújt- sák be. A város szolgálatában nem álló pályázók egészségi állapotuk- kat hatósági tiszt orvosi bizo- nyítvánnyal tartoznak igazolni.

Arad, 1917. június hó 19.

Varjassy,
polgármester.

Gépolaj,

Hengerolaj,

Tovotte gépszir,

Kocsikenőcs,

állandó nagy raktár

Hubert József

Arad.

Telefon 262. szám.

979-1917. kn.

Hirdetmény.

Több előfordult veszettségi eset következtében elrendelem, hogy Aradváros területén lévő összes kutyák folyó évi május hó 6-tól számított 90 napig állandóan kötve tartassanak vagy pedig ha- rapás elleni biztos szájkosárral el- látva pórázon vezettessenek.

Figyelemstetem a közönséget, hogy miután az állategészségügy- ről szóló 1888. évi VII. t. c. vég- rehajtása tárgyában a nagyméltó- ságu m. kir. földművelési ministe- rium által 40.000-1888. sz. alatt kiadott rendelet 188. §-a szerint ezen rendelet érvényének tartama alatt mindazon kutyák, a melyek szájkosár nélkül, vagy szájkosárral, de pórás nélkül szabadon járnak, a pecérek által elfogatnak és elfogatásuk után azonnal ki fog- nak irtatni.

A rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú állategészségügyi hatóságtól
Green Nándor,
főkapitány.

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

Cim a kiadóhivatalban.

Viszketegséget,

rúht, leggyorsabban megszűn- tett a Dr. Flesch-féle eredeti

„BARNÁ ZSIR”

Próba tégely 1.80 kor., nagy té- gely 3.- kor. Családi adag 9.- kor. Kapható Aradon, Hájós-Ar- pád gyógyszerárban, Andrássy- tér 22. 7144